

ÜLIÕPILASLEHT

Nº 10/11

NOVEMBRIKUU

1929

William Shakespeare'ilt on ilmunud Eesti Kirjanduse Seltsi väljaandel **MACBETH**

175 s., kalingurköites 325 senti. Tõikitud ANTS ORAS.

Ma ei taha jätta ka veel toonitamata, et Shakespeare'i teosed ei ole mitte määratud surnud lahkamisobjektiks filolooginoale, vaid nad on kõigepealt ikkagi elav luule. Ja seda on ka käesolev tõlge.

Orase tõlke lugemisel tekib esimene kindel mulje, et on antud kahtlemata luuleväärtuslik tõlge, mitte ainult tehniliselt korralikkudes värssides jutustis.

Joh. Schvalbe. *Eesti Kirjandus* 1929. Nr. 7.

KUNINGAS LEAR

175 s., kalingurköites 325 s. Tõikitud MIHKEL JURNA.

Liig tilluke on olnud meie senine osasaamine selle suure britlase vaimu väljajagamisest: väheste selle nurgataguse maa poegade pea kohal on nähtud neid lõõmavaid tulekeeli, kuigi Dumas vanem on julgenud väita: peale Jumala on Shakespeare loonud kõige rohkem.

G. Saar. *Looming*, 1927, nr. 2.

Lugesed seda tõlget võime tunda teatavat väikest uhkustki, et meil on ilmunud rahuldav tõlge ühest ilmakirjanduse tähtsamast suurteosest.

Joh. Schvalbe. *Eesti Kirjandus* 1926, nr. 12.

Veneetsia kaupmees

1 kr., kalingurköites 2 kr. Tõikitud M. REIMANN.

Reiman on soravalt ja harilikult õige osavasti ning — mis on meie maal suur voores! — üldiselt hea arusaamisega algupärandist edasi annud selle lürismi ja kurja traagika vahel hüpleva teose. Peapõhjuse kiiduks on, et tõlge on intelligentne.

Ants Oras. *Looming*, 1927, nr. 7.

Ühistegeliste asutiste keskpank

EESTI RAHVAPANK

Asut. 1920 a.

Tallinnas, S. Karja 19, omas majas.

Asut. 1920 a.

Kõnetraat: 2-02, 24-13 ja 28-28.

Võtab hoiusumme tähtajalisele ja jooksvale arvele ja maksab ajakohaseid hoiuprotsente. Võtab liikmeks kõiki ühistegelisi asutusi, kogukondlisi omavalitsusi ja riiklisi iseseisvaid ettevõtteid ning annab nendele laenusid. Korraldab riikliste laenude andmist asunikudele ja kalameestele. Toimetab rahasaatmist ja sissenõudmist kõikides Eesti linnades ja alevites korrespondentide-ühispankade kaudu. Eesti Rahvapanga liikmeks oli 1. juulil 1929. a. 262 ühistegelise asutist ja kogukonna omavalitsust.

*

**Panga arveteseis 1. sept. 1929. a. oli
Kr. 5.073.604.—**

JUHATUS.

Aktsia selts A. Le Coq'i

London - Tartu

õllefabriku

õlu ja porter,

ning keedetud môdu, limonad, sooda, selters - tuntud headuses.

AKTSIA SELTS

TARTU AIAVILJA ÜHISUS.

Täielik

**napsi- ja likööri vabrik
ja naturaalveini tehas.**

Tartus, Puu t. 2.

Telefon 1-13.

**Tartu
Üliõpilaskonna**

tähtsam kogumiskoht

on

**KOHVIK
„LINDA“**

**DAAMIDE,
HÄRRADE,
JA TEAATRI
COIFFEUR J. LUKSEP.
TARTUS, KÜÜNI 3.**

- Alandatud tööhinnad -

Habemeajamine	20 s.
Juukselõikamine	40 „
Lokkimine	50 „
Manicure	75 „
Kulmude ja ripsmete värvimine	50 „
jne. jne.	

Äris töötavad ainult täiesti vilunud diplomeeritud tööjoud. Eeskujuline puhtus. Ootamist ei ole.

Kõige austusega **J. LUKSEP.**

**L
I
V
O
N
I
A**

**ÖLU
MÕDU
LIMONAD**

TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

**Tehase saadused tuntud kõrges
häduses!**

Iga tudeng nõuab ainult

EESTI ÕLUT.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

CIE kongress Budapestis.

Väike Rahvasteliit

pidas oma tänavuaastast, järjekorralt X. kongressi Budapestis ajaliselt kokku langes ungarlaste Püha-Stefani nädala pühitsemisega. Ühenduses viimasega mälestavad madjarid 1000 aastase Ungari loomist, Ungari hiilgeaegu, Suur-Ungari aegu. Rahvuslik tunne, mis Ungaris ülitugev, väljendub erilise hoogsusega mälestades kangelasi, kes võitlesid ja võitsid. Aga võidetuil jääb ainult kanda lootusi tulevikule, uskuda Suur-Ungari ülestõusmist. Kõikjal lehvivad punane-valge-rohelised lipud, aga kõikjal on ka lugeda ja kuulda ja tunda „nem, nem, soha!“, protesti praeguse olukorra vastu.

Rahutu on see pind rahvaste kokkutuleku kohaks. Paljudki kartsid ungarlaste poolt kongressi ärakasutamist

kihutustööks

Trianoni lepingu vastu, kardeti ungarlaste temperamenti, kogematagi kukkunud sõna, mis oleks võinud esile kutsuda rahvusvahelisi, üliõpilaskondade vahelisi konflikte. Kuid need unustasid ungarlaste teise peomaduse — võõrastevastuvõtlikkuse — mis tingib majahärralt ühevõrdselt lahke kohtlemise kõigi külalistega — sõprade ja vaenlastega. Ja seda ei unustand ungarlased ka seekord. 500 üli-

õpilast pea viiekümnest maast ja rahvusest olid ungarlaste külalised, kasutasid võimalusi tutvuda Ungari elu ja oluga, ilusa Budapestiga, Ungari pusztaga, Ungari maarahvaeluga, tantsida czardasit, maitsta tokayerit, lõbutseada omal käel ning Ungari üliõpilaskonnalt ja valitsusasutistelt korraldatud vastuvõttudel. Harva nähti neid „n.n. observeure“ komisjonide istanguil, sääl higistasid ametlikud delegaadid, istusid masendava palavuse valitsedes ning tegid kõrgemat poliitikat. Meelihaaravam just oli kongressi töös

poliitiline külg.

Sääl murti piike, istuti läbi öid, jatkati juttu vaheaegadel. See kestis edasi õhtuil banketel ja tokayeri juures. Ajakirjandus oli ka hoolikalt valvel, et saada oma osa. Ja sai mõndagi ilusat materjali. Juba kongressile sõites selgus isesuguseid üllatusi. Ungari naabrid Rumeenia, Lõuna-Slaavia ja Tsehho-Slovakkia üliõpilaskonnad ei taha osa võtta kongressist Budapestis, põhjendades ungarlaste vaenuliku suhtumisega neile, mis avaldund mõnede Ungari ajalehtede asjaomastes artiklites. Mainitud üliõpilaskonnad soovisid, et ungarlased nende suhtes eriliselt garanteeriks, et kongressikes-

tel nende maade vastu vaenulikke samme ette ei tule. Loomulikult ei saand Ungari Üliõpilaskond sarnasele absurdsele nõudmisele vastu tulla, leides, garantii juba antud oma pääle võttes kongressi korraldamise ja lubades võõraste vastuvõtlikkust igale külalisele. Ja algaski kongress, kolme eelmainitud maa esindajate puududes. Kuid juba paari päeva pärast ilmusid tsehhid ja nädala möödudes olid kohal ka Lõuna-Slaavia üliõpilaskonna esindajad. Nähtavasti olid nad asja siiski ümber mõelnud, ja võib-olla ka mõjustatud kõigi teiste üliõpilaskondade eitavast seisukohast sarnase demonstratsiooni suhtes. Tulemata jäid aga rumeenlased, volitades end esindama Prantsuse Üliõpilaskonda. Muide, nagu enam vähem kindlalt teada oli, olevat päeval enne kongressile sõitu palund Rumeenia saadik Pariisis oma juure Prantsuse Üliõpilaskonna esindajaid püüdes neid mõjutada Budapesti kongressile sõitmast keeldumiseks!

Riikide välispoliitika

on alati mängind tugevat osa ka Rahvusvahelises Üliõpilasliidus. Sageli on mitmete üliõpilaskondade esindajad varustatud juhtnõoriga ja volitustega oma välisministeeriumidelt, on paljudki dele-

gaadid ühtlasi välisministeeriumi ametnikud ja paljudel mail maksab üliõpilaskondade esindajate sõidukulu välisministeerium. Loomulikult ei puudu siis CIE kongressidel võistlevaid gruppe ja blokke, rajatuna poliitilistele suunadele. CIE asutatuna 1919 aastal liitriikide üliõpilaskondade poolt, kes olid kutsutud Prantsuse üliõpilaskonna aastakongressile Strassburgi, sisaldus tema statuu-des esialgul punkt, millega oli suletud sissepääs maailmasõjas teisel poolel võidelnud riikidele. Ainult hiljem erapooletute riikide nõudel kustutati see osa, ning võeti vastu Ungari, Bulgaaria, Türgi jne. Kuid enamus asutajaist liikmeist, eeskätt Romaani ja Slaavi rahvad, mõjutatud vastavaist riikide ühtlasist välispoliitilistest püüetest, jäid püsima kindla üksusena n. n. Prantsuse blokina CIE-s. Vastukaaluks viimasele tekkis ka teine blokk, mida hakati nimetama Inglis-neutraal blokiks. Raske on küll rääkida viimasest kui kindlast blokist, kuna ta pole tekkinud koondamise tagajärjel, vaid ise kujunenud reaktsioonina äärmiselt kindlaimelise ja kõikjal end läbisuruda tahtva Prantsuse bloki vastu. Inglis-neutraal blokiga on seotud harilikult Inglismaad dominioonidega, P. Ameerikat, Skandinaavia riike, Balti riike, Šveitsi, Ungarit, jne. Viimasele blokile ei ole ka kunagi tahetud anda tugevamat ja ühtlasemat ilmet, on puudunud ka igasugused ühised koosolekud ja nõupidamised, mis on harilikud olnud Prantsuse bloki juures. Käesoleva kongressi eel pidasid Prantsuse blokki kuuluvate üliõpilaskondade esindajad isegi eelkongressi Varssavis.

Käesoleval aastal oli aga mitmesuguseid ümberpaigutusi. Juba möödunud aastal oli mõningaid üleaisa löömisi, nimelt Rootsi ja Daani üheskoos hääletades Prantsuse blokiga. See aga oli põhjustatud, nagu hiljem selgus, ainult delegatsiooni juhtide isiklikest seisukohtadest, kes selle tagajärjel olid ka sunnitud tagasi astuma vastavate üliõpilaskondade juhtivalt kohtadelt. Tänavu olid meie lõunanaabri Läti esindajad võtnud endile

ottesuuna Varssavi ning hääletasid ja tegutsesid igal juhul koos Prantsuse blokiga. (Kui järeldada sellest ka Läti üliõpilaskonna üldseisukohta, võiks ka Poola küsimuses oletada uusi tuuli SELLis).

Iseseisvat rühma püüdis luua Itaalia, kaasa tõmmates Ungarit ja Albaaniat. Omal ajal olles truu kaastööline Prantsuse blokis, on möödunud aastal CIE kongressi ajal Pariisis aset leidnud sportlaste vaheline skandaal rikkunud tugevasti Itaalia vahekorda Prantsusmaaga, millest ka tingitud uus suun.

Võimalusi jõukatsumisteks

rühmituste vahel oli küllaldaselt. Oli ju päevakorras järjekordselt kurikuulus „Saksa küsimus“, tuli valida kuus uut juhataste liiget, nende hulgas ka president, oli töökavas statuutide muutmisi ja parandusi. Ja lõpuks kerkis üles mõningaid konflikte, mis tekkinud üliõpilaskondade vahel.

Jõukatsumist tähe all möödusidki suur osa nõukogu ja I komisjoni koosolekuid. Esimesena andis seks võimalusi laekahoidja aruande esitamine nõukogule, millest selgus, et mõned üliõpilaskonnad ei olnud täitnud omi maksukohustisi CIE vastu. Kanaadal oli maksmata kogu liikmemaks ja USA oli tasunud ainult osa. Prantsuse grupp nõudis mõlemate hääleõiguse äravõtmist käesolevaks kongressiks, kuna vastaspool, tähelepanu juhtides mainitud üliõpilaskondade noorusest tingitud majanduselistele raskustele, soovis näha neile hääleõiguse alale jätmist. Lõppes sellega, et Kanada hääleõiguse kaotas, kuna Ameerikale, kui osa liikmemaksust tasunule, hääleõigus alale jäi.

Pikemaid vaidlusi tekkis ka tänavu

uute liikmete vastuvõtmisel.

Esimesena tuli ettepanek täieõiguslikuks liikmeks vastu võtta Albaania üliõpilaskonda. Kuigi Albaanias ülikooli pole, õpib albaanlasi üliõpilasi välismaa ülikoolis, kes nüüd koondunud Albaania üliõpilaskonnaks, asukohaga Room. Mõnelt poolt püüti seda tõlgitseda itaallaste eestkostmisel ellukutsutud organisatsioonina, mille ai-

nukeseks ülesandeks Itaalia üliõpilaskonnale CIE kongressil käsutada olevate hääle suurendamine. Kuna aga ametlike dokumentide järgi see Albaania üliõpilaskond endas koondab pea kõik Albaania üliõpilasi, ja CIE varemalt sarnases küsimuses jaataval seisukohal olnud — vastu võttes Luxemburgi, võeti ka Albaania täieõiguslikuks liikmeks vastu. Samuti võeti vastu täieõiguslikuks liikmeks senine vabaliige New-Zealandi üliõpilaskond. Vaidlusi tekkis ka Boliivia ja Leedu vastuvõtmise küsimuse arutamisel, kuna viimaste sisseastumise sooviva avaldused hiljem sissetulnud kui see ettenähtud CIE statuutides. Leiti aga võimaliku nende suhtes erandeid teha ja võeti mõlemad täieõiguslikuks liikmeks vastu. Huvitava vahepalana Leedu vastuvõtmisel oli Poola delegatsiooni juhi sõnavõtt, kes deklareeris, et Poola ja Leedu rahvad ajaloo vältel alati hääs sõpruses elanud, ja kuigi momendil mõnesuguseid arusaamatusi tekkinud, ei tohiks see takistavaks olla mõlema maa üliõpilaskonna koostööl CIE's ning Poola üliõpilaskond peab omaks meeldivaks kohuseks tervitada Leedu üliõpilaskonda selle vastuvõtul CIE-sse. Varjatud muigega kuulati ja plaksutati Poola diplomaatlikule esinemisele.

CIE sisseastumise sooviva avalduse olid esitanud ka kroaatlased kes loonud iseseisva üliõpilaskonna sõltumatult serblaste ametlikust Lõuna-Slaavia üliõpilaskonnast Pobratimstvost. Vastolude tõttu viimasega ei soovi kroaatlased enda esindamist Pobratimstvo kaudu, vaid soovisid vastuvõtmist CIE-sse iseseisva üksusena, tähelepanu juhtides faktille, et ka Shoti lahus Inglismaast vastuvõetud. Ühtlasi püüdsid nad tõendada, et senine CIE liige L-Slaavia üliõpilaskond üldse ei eksisteerivat, vaid olevat ainult L-Slaavia valitsuse eestkostmisel ellukutsutud fiktsioon, et anda valitsuse ametnikkudele õigust kaasa rääkida rahvusvahelises üliõpilaspoliitikas. Asja lahendamine anti executiivkomiteele. Viimasena selle päevakorra punktile tuli tuntud

AD DECENNIIUM UNIVERSITATIS LITTERARUM TARTUENSIS.

Eunt anni more fluentis aquae.

Pühitseme Eesti Ülikooli esimest aastakümneid.

See meie noore riigi akadeemia möödunud rajamis-, loomis- ja kujunemisaeg pole tähisajastuks mitte ainult meie rahvusliku edenemise teel, vaid sellega peame tähtsima üht suurt peatükki üldse kogu Eesti-Soome-Ugri kultuurkonna arengloos.

Meie oma Eesti Ülikooliga on lõpulikult tärganud Eesti teadus ning teaduslik uurimus, ja meie rahvuslikud teadusalad on hakanud täitma üldkultuuri salvesid.

Valminud eesti akadeemiliste teadlaste ja haritlaste pere on asunud juhtima Eesti rahva kultuuri ja riigielu. Meie kõrge haridustempel heidab oma valgust üle kogu meie maa ja tema helk ulatub kõige maailmarahvasteni.

Sellepärast ka meie, akadeemilised noored, tervitame tulitungaldega Teid — Eesti Ülikooli asutajad, õpetoolide rajajad ja eesti teadusliku töö algatajad! Teie ülesanne ei ole kerge, kuid ta on üllas ja tänuväärne oma rahvale ja meile, järeltulijatele noorile. Südamlikum tänu ja tunnustus Teile Eesti Üliõpilaskonnalt.

Meil kõigil, nii noortel kui vanadel, on samad tunded meie Ülikooli vastu, kes on omegi nii vana ja siiski nii noor.

Vivat, crescat, floreat, Alma Mater Tartuensis!

Saksa küsimus.

Möödunud aasta kongressil Pariisis esinesid Saksa poolt kaks võistlevat organisatsiooni — lisaks endisele Deutsche Studentenschaftile, kes koostöötand CIE-ga juba mõnda aastat, uus „Deutsche Studenten Verband“. Ka viimasega otsustati siis sõlmida koostööleping, mis aga jäi teostamata, kuna vahepeal D. St. poolt sisse anti CIE-sse sisseastumissooviavaldus. Seepäale lõpetas läbirääkimised CIE-ga D. St. V., nii et käesoleval kongressil oli tegemist ainult D. St.-ga ja seisukohta võtta nende sisseastumise ning edaspidise koostöö kohta.

D. St. sisseastumissooviavaldus põhjenes eeldusel, et neile lubatakse alal hoida senist suur-saksa põhimõttele ülesehitatud organiseerimisvormi ning esitada CIE's niihästi Saksamaa, kui ka Austria Danzigi ja Tsehho-Slovakkia saksa keelt rääkivaid üliõpilasi. Nagu varemaltki asuti selle suhtes eita-vale seisukohale. Kompromissettepanekut, et D. St. jääks püsima

oma praegusel kujul, kuid CIE esindaks ainult Saksamaa üliõpilasi, ei võtnud sakslased vastu.

Teiseks lahendusteeks oli executiiv-komitee ette näind võimaluse sõlmida alalist koostöö lepingut D. St.-ga. Pikkade vaidluste järgi valitud alakomisjonis kui ka kongressi I komisjonis jõutigi lõpuks kokkuleppele järgmise lepingu alusel:

1. D. St. omab samad õigused kui CIE täieõiguslikud liikmed, välja arvatud nõukogus, executiiv-komitees ja I komisjonis, kus tema esitajail ainult nõuandev hää.

Teistes komisjonides on õigus piiratud selle kaudu, et D. St. esindajad ei või valitud saada komisjonide presidentideks.

2. CIE Nõukogu istangul valitakse üks nõuandva hääleõigusega D. St. esindaja executiiv-komiteesse.

3. Tegelikus töös on D. St. kohustatud järgima kõiki nõudeid, mis maksivad CIE liikmete — Üliõpilaskondade kohta, ja tasuma liikmemaksu oma liikmete arvule vastavalt.

CIE võib teiste Saksa Üliõpilasorganisatsiooniga koos töötada ainult D. St. kaudu ehk nõusolekul.

Lepingu sõlmimisel on võetud aluseks D. St. praegune organiseerimisviis, s. o. liikmeskonnaga Saksamaal, Austrias, Danzigis ja Tsehho-Slovakkias. Poola Üliõpilaskonna nõudel lisati lepingule veel klausel, mille järele CIE kaarte võib D. St. anda ainult oma liikmeile Saksamaal ja Austrias ja neile liikmeile Danzigis, kes ei ole Poola kodanikud. Neile D. St. liikmeile, kes on Poola või Tsehho-Slovakkia kodanikud, antakse CIE kaarte III kom. poolt eriväljaande kujul D. St. kaudu. Ühtlasi määrati, et CIE III kom. kaudu korraldatud ekskursioone võtab vastu Danzigis eriline komisjon, mis moodustatud Saksa ja Poola üliõpilasist.

Üksmeelselt kinnitati nõukogus see leping millega lahendatuks loeti seni palju tolmu sünnitand Saksa küsimus. Kuid on karta siiski, et tekib samal alusel uusi tülisid, mille eelmänguks oli juba Tsehhi delegatsiooni poolt kong-

ressi lõpupäeval esitatud protest lepingu vastu, mida neile ette dikteeritud oli Prahast Ül. Juhatus otsusega. (Muide räägiti, et jällegi olevat mängus kõrgemaid mõjutisi poliitilistel kaalutlustel.) Ähvardasid isegi väljaastumisega, kuid protesti mitte vastukõla leides mindi päevakorras edasi.

Valimistele executiiv-komiteesse

oli eelkäiv harilikuks saand terav agitatsioon kuluaares. Presidendiks valiti Paul Saurin (Prantsusmaa), esimeseks abipresidendiks Hans Bosshardt (Schweiz) vaband abipresidentide kohale Jan Pozaryski (Poola) ja Jean Szell (Ungari). Sekretariks Ibrahim Ahmed (Türgi), laekuriks Dino Gardini (Itaalia) ning liikmeks D. St. poolt Hermann Proebst.

Kongressi kestel töötasid 6 komisjoni, kelle aruanded kinnitusele tulid nõukogu lõppkoosolekuil.

I komisjon — sisemine orga-

nisatsioon — tegutses eelastmena eeskätt juba nõukogu istangute juures mainitud küsimustega, s. o. uute liikmete vastuvõtmine ühes arvat ka Saksa küsimus. Lisaks võttis palju aega kuid andis väga väikseid tulemusi statuutide muutmise katsed. Ettepanekuid oli väga mitmesuguseid, kuid nõutavat kolmveerand hääleteenamust said vähesed, küll aga võeti vastu liht hääleteenamusega rida parandusi, mis arutusele tulevat järgmisel kongressil.

II komisjoni päevakõrras oli CIE keskbüroosse puutuvaid küsimusi, CIE väljaanded, akadeemilisse töösse puutuvaid küsimusi, rahvusvaheline üliõpilasmuuseum jne.

Kõige töökam nagu harilikult oli jälle III komisjon, mille töökavas üliõpilasreisidesse puutuvaid küsimusi. Üksikasjalise töökava läbiarutamise tagajärjeks oli kogukas aruanne, mis sisaldas üle 70-ne resolutsiooni. Ning aasta

jooksul on III kom. suutnud ka teostada enda poolt ülesseatud ülesandeid.

IV komisjon — finantskomisjon — esitas eelarve 1929/30 aastaks.

V komisjon — omaabi küsimusi — arutas rahvusvahelisse üliõpilassanatooriumi puutuvaid küsimusi ning küsimusi ühenduses CIE alalise omaabi büroo tegevusega ja töökorraldusega.

VI komisjon — spordikomisjon — lisaks üldisile rahvusvahelisesse üliõpilassporti puutuvaile küsimusile töötas välja rahvusvaheliste üliõpilasspordi võistluste kohta käivad määrused. Talispordi esivõistlused määrati kindlaks 1930 a. jaanuariks Schweitsis ning olympiaad 1930 a. suveks Darmstadtis, Saksamaal.

Järgmine CIE kongress peetakse Brüsselis, augustis 1930.

Otto Leesment.

Üliõpilasomaabi õpinädal Dresdenis.

Tänavu suvel, 2.—10. juulini peeti Dresdenis Teist Rahvusvahelist Üliõpilasomaabi ja Ühistöö Õpinädalat, millest osa võttis 101 esindajat 21 erimaast. Õpinädalal tutvuti vastastikku teiste maade üliõpilasomaabi ettevõtetega, otsiti otstarbekohaseid vahendeid ja püstitati uusi sihte omaabi tegevuse laiendamiseks ja elustamiseks.

Õpinädala kandvamaiks jõududeks ja omaabi idee propageerijaiks olid: Rahvusvahel. Üliõpilasomaabi Instituudi juhat. dr. G. G. Kullmann, kes selgitas üliõpilasomaabi sihte ja püüdeid ning valgustas omaabi keskuse tegevust, õpinädala juhataja dr. W. Hoffmann, Rahvusvahel. Töõbüroo juhat. dr. Rabinovitš, kes valgustas haritlaste üliõpilaskõige küsimust j. t. Nimetatud üliõpilasomaabi tegelased püstitasid küsimusi ja osutasid omaabi tegevusalade piire ja ülesandeid, kuna üksikasjaliselt käsitleti üliõpilasomaabi küsimusi erikomisjonides, kus pikkade harutluste järgi jõuti alljärgnevatele ühistele seisukohadele.

Üliõpilassöögisalaadid.

Et üliõpilased üle poole oma eelarvest kulutavad toituledele, seepärast tuleks eriliselt hoolitseda üliõpilassöögisalaadide eest. Üliõpilassöögisalaali asutamise algatajaiks olgu üliõpilased ise. On tarvilik, et üliõpilasköögi juhatus koosneks peale üliõpilaste asjatundjaist isikuist, ülikooli õppejõududest ja vilistlastest. Üliõpilased ise annavad üliõpilassöögisalaalile sihid ja ilme, kuna õppejõud ja teised tegelased oma kogemuste ja autoriteediga hoiavad köögi tegevust õigels rõõpails. Üliõpilassöögisalaali ärijuhi kohale kõlbab kõige enam akadeemiline isik, sest kogemus on näidanud, et säärane isik on täiesti usaldusväärne ja oskab üliõpilastega koos töötada. Ka ettekandjaina ja vähematele töödele on üliõpilased kohased. Tavalisi toite peab söögisalaal andma omahinnaga, kuna kasu tuleb võtta luksussöökidelt, nagu, magusad söögid, kakaod, šokolaad, kohvi, koogid j. t. Üliõpilasköögi juhatus peale toitude maitsekuse ja odavuse peab silmas pidama söökide kvaliteeti ja kvan-

titeeti. Proovide varal tuleb vähemalt iga kuu kindlaks määrata, kas antavate söökide koosseis vastab nõuetavale miinimumile. Oma otsuste ülesannete kõrval peab üliõpilassöögisalaal edendama seltskondlikku läbikäimist üliõpilaste vahel.

Üliõpilaste kõrvaltöödest,

mida üliõpilased on sunnitud tegeema, et teenida endale ülalpidamist, ei pooldatud töötamist raamatuköitekodades, saapavabrikuis j. m., kuna need tööd nõuavad palju aega ja erinevad tublisti stuudiumist. Soovitamist aga leidsid need kõrvaltööd, millised peale rahateenimise võimaldavad ka praktiliseerimist omal alal. Näiteks on keeleteaduse üliõpilasel kahekordselt kasulik töötada tõlkebüroos, ajalooteadlasel bibliograafia alal jne.

Korterite vahetalituse

eest tuleb eeskätt hoolitseda neis mais, kus puuduvad üliõpilas-ühis- elumajad. Selle ülesande läbiviimiseks tuleb luua vastav büroo, kus töötab palgaline sekretär. Korteribüroo peab muretsema üliõpi-

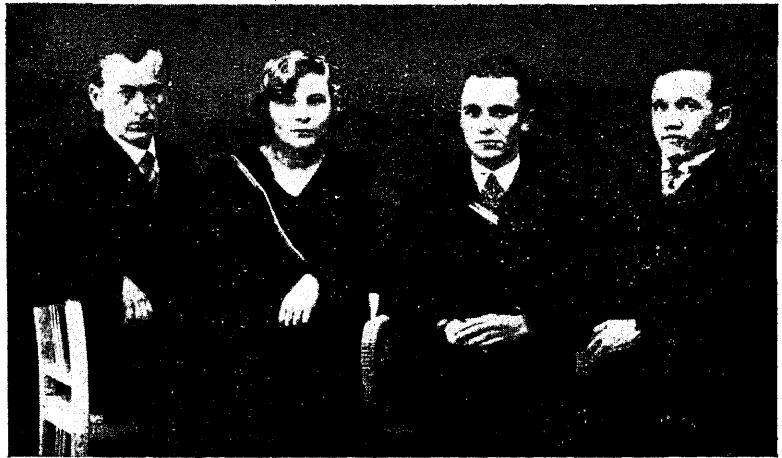
lastele odavaid, tervishoidlikele nõudeile vastavaid kortereid.

Kooperatiivid.

Hinnaalanduste saamiseks üliõpilastele võib kasutada kolme järgnevat meetodit. 1) Hinnaalanduste hankimine eraettevõttele, kusjuures ei tuleks üliõpilastel mitte rahulduda väikeste hinnaalandustega, mida ärid enda algatusel üliõpilastele annavad, vaid firmadelt ja asutistelt tuleb vastava lepingu alusel nõutada 20—50% hinnaalandust. 2) Ühise sisseostu teel võivad üliõpilased kaupu osta en gros hinnaga. 3) Üliõpilaste kooperatiivsed kauplused on aga otstarbekohasemad vahendid hinnaalanduste saamiseks. Neis kauplustes peaks müüma hädavajalisi kirjutustarbeid ja õpiraamatuid ilma kasuta, võimalikult odavate hindadega. Ainult luksusasjad, nagu: albumid, pildid, kirjutuslaua ehteasjad jne., peavad andma kasu kauplusele.

Üliõpilasmajad

peavad olema kõikide üliõpilaste koduks, mis on alati avatud igale üliõpilasele. Siin valitsegu kodusus ja kaasvõitlejalikkus. Vastandina akadeemilisele individualismile ja tagasihoidlikkusele peab üliõpilasmaja arendama üliõpilaste seltskondlikku elu. Üliõpilasmaja ülesandeks olgu ka akadeemilise pere majandusliku elu eest hoolitsemine hääde korterite ja maitsvate odavahinnaliste toitute kaudu. Üliõpilasmaja tüüpidest osutuvad otstarbekohasemaks kaks liiki: 1) ühiselumajad, kus leiduvad üliõpilaskorterid, ja 2) üliõpilasmajad, kus asuvad üliõpilassõõgisaal, lugemisaal, koosolekute saal, bürooruumid ja üliõpilasorganisatsioonide toad. Üliõpilasmajad, mis on määratud mõlemateks ülesanneteks (elamiseks ja üldisteks kooskäimisteks) ei leia pooldamist. Ühiselumajad koosnegu peamiselt ühetoalistest, vähem kahetoalistest korterist, sest studium nõuab individuaalset tööd. Et ühiselumajad ei muutuks kasarmutoalisteks, on soovitatav ehitada vähemaid maju, mis on kodusemad. Üliõpilasmajade kõrval peaksid leiduma spordiplatsid, et kaasvõitlejad võik-

„Üliõpilaslehe“ endine toimetus.

O. Tubarik (Org-matu)	M. Osche («Amicitia»)	J. Libe («Sakala»)	K. Mihkla (Org-matu)
Toimetusliikmed		Peatoimetaja	Tegevtoimetaja

sid vaimutöö vaheaegadel keha karastada. Paljud komisjonist osavõtjad olid arvamisel, et võimlemine peaks ülikoolis olema sunnustlik kõigile üliõpilasele.

Rahalised üksiktoetused.

Kuigi haritlaste üliproduktioon sunnib tagasihoidlik olema toetisega, siiski tuleb rahaliselt toetada andekaid ja vaesemaid üliõpilasi, sest mitte ainult rikkail pole õigus studeerida, vaid kultuuri edu nimel peaks ka igal kehvemal teadusejanulisel noorel olema võimalus välja arendada oma võimisi ülikoolis, et hiljem kasulik olla ühiskonnale. Soovitavam on toetada üksikuid tõesti andekaid üliõpilasi küllaldaselt, kui paljusid ainult vähesel määral. Ka andekad naisüliõpilased väärivad rahalist toetust. Täiesti pooldatav on kehvade üliõpilaste naturaalne toetamine, näiteks maksuta söökide ja prii-korterite kaudu.

Tervise eest hoolistamine ja haigekassad.

Ülikool peab oma kasvandikude tervisele erilist rõhku panema. Ülikooli astumisel olgu üliõpilaste arstlik läbivaatus ja vastavate loengute kaudu selgitatagu üliõpilastele tervishoiu tähtsamaid küsimusi. Iga ülikooli juures peab olema Üliõpilaskonna või Ülikooli Valitsuse poolt ellu kutsutud haigekassa, mille liikmeks saab iga noor üliõpilane automaatselt im-

matrikulatsiooniga. Haigeksjäänud kaasvõitlejaid tuleb rahaliselt toetada, milliseid summasid ei tohiks mitte hiljem tagasi nõuda. Üliõpilaste tervise ravimiseks tuleb asutada suvepuhkekodusid, sanatooriume j. t. ravilaid, millistesse võiksid ravimisele sõita peale oma üliõpilaste ka kaasvõitlejad välismailt, kui vabu kohti jätkub. Üliõpilasomaabi Instituudi ülesandeks jäeti teadete andmine nende ravilate üle kõikide maade üliõpilaskondadele.

Üliproduktioon.

Viimasel ajal on olnud suur tung ülikoolidesse, mis on põhjustanud haritlaste kiiret juurdekasvu. Et ülevaadet saada haritud tööjõududest ja juba aegsasti leida vastuabinõusid üliproduktioonile, on tarvilik, et igas maas korraldatakse iga aasta statistikat ülikooli sisseastujate ja lõpetajate kohta, samuti akadeemiliste tööjõudude üle, kes kas juba omal alal töötavad, või jälle veel kohta ootavad. Suurt reguleeritavat mõju haritlaste juurdekasvule avaldavad k u t s e n õ u a n d e b ü r o o d, seepärast tuleb viimaste asutamise ja tegevuse eest igas maas eriliselt hoolitseda. Samuti soodustavad üliõpilaste kõrvaltööd ja harrastused üleminekut ebaõnnestunult valitud kutsealalt õigele tööalale. Olgugi et haritlaste üliproduktioon pole veel esinemas teraval kujul,

tuleb siiski kõik abinõud tarvitusele võtta, et ainult vastavate kalduvuste ja annetega isikud ülikooli astuksid ja et neil tulevikus avaneks ka võimalus töötada omal alal.

Organisatsiooniküsimusi.

Üliõpilasmaabi ettevõtete tegevusest ja tööst peavad osa võtma: 1) üliõpilased ise, 2) ülikooli õppejõud, 3) vilistlased ja üliõpilassõbrad, 4) riiklikud asutised.

Üliõpilaste ülesanne on algatada küsimusi ja neid tegelikult läbi viia, kuna professorid aitavad nõutada rahalisi toetusi ja eriteadlased võivad kasulikke näpunäiteid anda. Eriti tuleb alla kriipsutada ülikooli õppejõudude osavõttu üliõpilasmaabi organisatsioonidest, sest vastastikune koostöö loob tiheda sideme üliõpilaste ja õppejõudude vahel. Majanduslike ettevõtete juhatustes ei tarvitse üliõpilaste esindajate arv suurem olla kui õppejõudude ja eriteadlaste kogusumma, ideelistes organisatsioonides aga üliõpilased peaksid olema ülekaalus, sest üliõpilased ise võivad kõige paremini oma huvid ja püüete eest väljas olla, tunnevad nad ju väga hästi kaasvõitlejate muresid ja hädasid. Iga ees-

kujulik üliõpilane peaks vähemalt 4—5 tundi nädalas pühendama üliõpilaskonna ettevõtetele, siis võib loota, et üliõpilasmaabi asutised suudavad üliõpilaste hääks palju ära teha. Üliõpilast, kes on huvitatud üliõpilasmaabi tööst, tuleb kasvatada üliõpilastegelaseks, andes temale esialgu lihtsamaid ülesandeid ja hiljem valides teda tähtsamatele kohtadele.

Uute üliõpilasmaabi ettevõtete (nagu ühiselumajade, üliõpilassõrgisaalide jne.) asutamine on seotud suurte raskustega. Esiõlg tuleb moodustada vastav komisjon, kes koostab töökava ja eelarve. Selle alusel tuleb leida rahalisi toetusi. Rahaallikaiks üliõpilasmaabi ettevõtetele võivad olla: 1) sunduslikud ja vabatahtlikud üliõpilasmaksud, 2) riiklikud toetused, 3) annetused erasuunistelt ja vilistlastelt. Peale üldiste allikate on kasutanud eri maad muid meetodeid raha hankimiseks, nagu: a) ettekande- ja tantsuõhtute korraldamine, b) korjandusnädalad jne.

Üldiselt.

Õpinädal andis üldpildi kõigist üliõpilasmaabi ettevõtetest. Et üliõpilasmaabi tegevusala on lai

ja mitmekesine, seepärast ei suudetud kõiki küsimusi küllalt põhjalikult ja tühjendavalt käsitleda, vaatamata et vahetpidamata töötati komisjonides ja üldkoosolekul. Terve õpinädala kestel valitses kõikide maade esindajate vahel häatahtlikkus ja sõbralikkus. Kõikide maade esindajad töötasid ja harutlesid suure innuga omaabi probleeme terve õpinädala kestel. Läbirääkimised ei lakanud isegi vaheaegadel ja väljasõitudel. Leiti, et palju on küll teostatud, näit. Saksas, Prantsusmaal, Tsehho-Slovakkias j. m., kuid palju on veel läbiviimata eriti väikerahvaste üliõpilaskondades.

Üliõpilasmaabi tegevuse elustamiseks ja laiendamiseks võeti vastu seisukoht, et erimaade vastavad ettevõtted peaksid töötama tihedas kontaktis Rahvusvahelise Üliõpilasmaabi Instituudiga, saates viimasele teateid kohapealse tegevuse kohta. Instituut omakord on alati valmis juhendeid andma uute ettevõtete ellukutsumise ja vanade tööalade avardamise puhul. Edasi on Instituudil kavatsus saata vahetevahel oma instruktoreid erimaalse, et propageerida üliõpilasmaabi ideed. **Karl Mihkla.**

Mälestisi Eesti Ülikooli eelajast.

Ülikooli evakueerimisest.

1917 a. alul oli venemaalastel vist kõigil juba veendumus küpseks saamas, et Venemaa sõjas saab lüüa. Saksa sõjaväed surusid edasi nagu terasmüür. Venemaa segas korraldustega meelegaheiflikult. Sõjaväed said rahutuiks ja tegid linnades rüüstamisi (nagu Tartuski soldatid lõhkusid viinaladusid). Rahva suurte juhtide poolt tuli kuuldavale hääli, mis riikliku elu poliitilisi uuendusi pidasid mõõdapeesematuks, aga neid viimaseid ei tulnud. Frondi lähedal olevaid varandusi hakati sisemaale evakueerima. Paljugi sellest tegevusest sündis mõtlematult ja uisapäisa.

Katastroofi mürin kõmises tasakesi üle kogu ilmariiigi. Rahvas kääris, revolutsioon puhkes vallali, keiser suruti troonilt lahkuma ja duuma moodustas ajutise valitsuse.

Vabadus — nagu hõiskavate siireenide kisa tungis see surve all olevasse verre miljonitele inimestele. Kui palju kõrgelennulist vaimustust, ülevaid ideaale, puhast südametunnisust — revolutsiooni esimeste päevade tahe on ikka väga puhtaltmõitlev.

Meiegi rahvas sai võimaluse surrutud liikmete sirutamiseks. Rahva-

mehed, kes sõja alul 1914 a. Vene tsaarile truualamisi kõnesid pidades mobiliseeritud mehi frondile saatmisel kinnitama olid tulnud ja nutma jääjatele emadele ning naistele lohutusi ütlesid, muusid tooni ja isamaa lai mõõt tõmbus kitsaks ja piirdus Peipsi järvega. Meie rahvale sai selgeks, et meie kõigepealt oma maa eest peame hoolitsema. Miinunguid peeti kui rahet, autonoomia mõte sai küpseks ja minimaalseks nõudmiseks Kerenski valitsuselt, kes ju nii palju töötusi andis rahvaste enesemääramise vabaduseks. Autonoomia aluste kallal töötati ja polkusid organiseeriti. Viimaseid selleks, et oma mehi koondada väikese kodumaa kaitseks ja et sõja tules karastatud mehed ei oleks mõõda maailma laiuli pillatud. Kõigile sai selgeks, et kui suur Venemaa ei suuda piirimaid pealõhuvu vaenlase eest hoida, siis on vähemalt igaks juhuks, kas või korralagedusegi sumbutamiseks oma mehi vaja.

Piirdun siin ja jään kitsa aine juurde — kuidas olid siis lood meie ülikooliga

Vene võimul oli nähtavasti usk juba ammugi kadunud, et suudaks

veel meie maa puhtaks hoida Saksa vägedest Hakati siis varakult varandusi evakueerima. Pärnu Valdhofi vabrikut ei saadud ära viia, see siis tehti varemteoks Ülikooli taheti samuti sisemaale viia ja juba varakult, kui sakslased kord hirmutamiskäigu tegid Pärnu alla — ja veel varemgi räägiti sellest.

Meie rahval oli aga asjast teissugune arusaamine: kui Venemaa ei jõua Eesti oma kätes hoida ja taganema peavad, siis ei ole nendel omeligi õigust ära minnes Eesti paljaks teha. Sest siin maal olevad varandused kuuluvad siia ja peavad koos maaga siia jääma. Meie rahvas on Veneriigi peres mitte vähe töötanud ja on oma varandused välja teeninud. Ülikooli peale eriti ei ole Venemaal mingisugust õigust, sest ülikool oli siin enne venelasi ja selle asutamine oli meie maa jaoks mõeldud.

Ülikooli evakueerimise vastu oli varemgi räägitud meie rahvuslike organisatsioonide poolt. Venemaa kõhkles ja mõtles kaksipidi. Ja võimud oli käsutamiseks mitu. Haridusministerium Peterburis, sõjaministerium oma kompetentsiga ja

Põhja-Lääne armee staap oma erakorraliste sõjakorralduslikkude õigus-tega.

Alul oli ka vene üliõpilaskond evakueerimisele kategooriliselt vastu. Tartus valitses kõigiti hea kord, vaikne oli ja odavam oli õppimine ning ülikoolilinnana oli siin üliõpilaste korterite süsteem kõigiti otstarbekohaselt välja arenenud. Vene üliõpilaskond tundis oma linnade olusid hästi ja nägi ette, et seal ülikooli korralikust tööst midagi head ei või tulla välja. Üliõpilased teistest rahvustest olid viimaseni Tartu poolt üliõpilaste koosolekud (shodka) võtsid jär-jest vastu re olutsioone, mis nõudsid paigalejäämist. Ja Peterburg ei tõtanud siis ka, sest ka maa seltskondlik arvamine oli selle vastu.

Peagi muutus olukord. Korralagedus kasvas kõiges ja kõikjal, front ei kuulunud sõna, enamulus tegi ägedat kihutustööd Kerenski vastu. Evakueerimise küsimus tõusis jällegi päevakorda. Üliõpilaste shodkasid peeti sagedasti ja seal oli juba hääli kuulda, et ülikool tuleks viia Voroneshi. Enamus ei pooldanud seda, aga silmapilk nõudis, et see vähemus ei saaks enamuseks.

Mitmed vene professorid olid evakueerimist pooldama hakanud. Mõned olid oma mööbli juba ära müünud ja ka raamatukogud rahaks teinud (prorektor Challand). Professoritele ei teinud ju kolimine suurt muret, kui kõrgemad ametnikud olid nad saanud kolimise kulud, korralikud korterid Voroneshis ja hiljem ka palga küsimata sellest, kas õppetööd on või mitte. Rektor Aleksejev oli evakueerimise vastu, ja nagu seletati, põhjusel, et temal siin villa Elvas oli ja teisi varandusi.

Kerenski valitsuse sügisel peeti jälle suur shodka auditooriumis №5. Ruum oli üliõpilasist tungil täis. Oli ka professoreid kuulamas. Nüüd läks sinna shodkale suurel arvul ka eesti üliõpilasi, et kui tarvis, siis õigel momendil sõna võtta. Kokku räägiti nii. Ma olin isiklikult kui sõna- ja sullemees tol korral üliõpilaste välispoliitika ajamise keerises ja ka mina pidin sinna siis minema. Nii taheti.

See shodka oli täis ärevust ja tuliseid kõnesid, sest ülikooli evakueerimist oli kuulu järele tõsiselt oodata. Teateid oli, et Põhja-Lääne armee juhatus seda soovivat. Sellel koosolekul võtsid juba mitmed sõna Voroneshi pooldamiseks.

Mäletan, südames kihvatas ja tähtsin kangesti kõnelda. Tahtsin ütelda, et see ei ole õige, mis praegu plaanisetakse ja siis kõnelesin, ärritatult ja teravalt kõnelesin. Püüdsin tuua kõik asjad ette, mis evakueerimise vastu räägivad. Ja koputasin vene üliõpilaste siidametunnistusele ka seletusega, et ülikooli on annud Rootsi Valitsus kohaliku maa rahvale ja vene üliõpilaskond ei unustaks ära temale muidu nii erapooletu ja kõrge õiglustunde, kui nemad oma jaatava

hääletamisega pooldaksid seda, mis bürookraatlik võim Peterburis ka-vatseb.

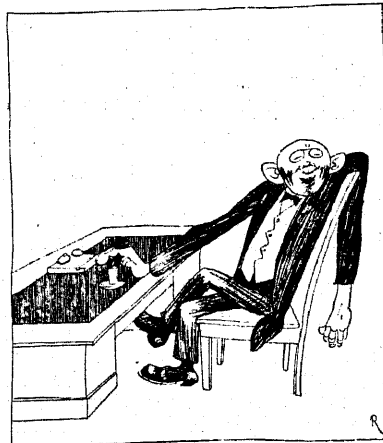
Ja lõpetasin ironiseerides, et mee-leolu võita: mõned professorid on oma raamatudki juba ära müünud, et kolimine oleks kergem. Ütelge, mis professor see veel oleks, kellel ei ole raamatukogugi!

Ilma suurendamata, see kõne toon oli tugevaim sellel shodkal. Enamusel meeldis, et kõnelesin nii julgelt ja rõhutasin vene üliõpilaskonna õiglustundele, mis seisis ikka lugupidamisvääriksel kõrgusel, aga just revolutsiooni ideede vaimustuses ei tahtnud väiksemalgi määral shovinismi pidada, nagu on praegu Läänes ise-loomulik just üliõpilaskonnas. Venelased olid patrioodid, aga mõistsid olla ka inimesed teiste rahvaste vastu. Egas ei ole vale, kui Heidelbergis minule mõned aastad hiljem üks sakslane tähendas, et meil on suuri filosoofe, aga meie ei loe neid ja ei omanda nendelt palju — venelased on nendes paremini kodus. Vene avar ideeline hing lainetas ka nendel shodkadel. Ülikool on kohalike rahva varandus ja see peab siia jääma juhul, kui vene võim siit peaks lahkuma. Shodka võitis resolutsiooni evakueerimise vastu.

Hädaoht Vene vägedele lähines aga järjest. Meeled sattusid ikka enam ärevile. Seltskonna juhid ja organisatsioonid saatsid palveid ja proteste järjest Peterburi võimudele. Fronti poolt tuli sõjapõgenemise, linn oli rahvast tungil täis. Õppetöö ülikoolis logises, asju pakiti kastidesse. Üliõpilased olid laiali pillatud, konventite korterid laatsarettideks ümberkorraldatud („Sakala“ maja võeti selleks varsti peale sõja algamist).

Ajalehtedes ilmusid teated, et Venemaal präparaate hukka läinud, sest et piiritus, milles neid hoiti, olevat ära joodud (viin oli valjult keelatud ja sarnased hullud juhud võisid

Loogika.

Haritlaste üliproduktioon on suur, sellepärast peab haritlaste produktioon olema väike.

ju olla). Evakueerimisest kõneldi väga palju. Uuesti aeti shodka kokku Savi tänava anatoomikumi auditooriumi. See oli ägedamaid. Venelased soovisid, juhatagu eestlane shodkat, et venelasi ei stüüdistataks erapoolikuses. Eestlased soovisid selleks mõnd erapooletut rahvust. Valiti siis grusiinlane Kotedeschvill (kas kirjutan õieti, ei tea). See üliõpilane oli must kui kurat, põlevate silmadega ja peaaegu neegriliselt keerus juustega. Ja hää pani õhu põruma. Täieline miitingu orator!

Üliõpilasi huvitas väga nende eneste ja ülikooli lähem saatus, sellepärast kõneldi palju ja vaieldi ning oldi ärevil. Ülikooli äraviimise pooldajaid oli juba rohkesti. Mitmed venelased seletasid seisukorda nii, et Venemaa ei võivat kohalikult maalt ülikooli ära, vaid tahtvat seda terve ja korras hoida, ning ka õppimist võimaldada. Küll ülikool tulevat kord jälle tagasi. Meie poolt seletati, et sarnane arvamine ja usk ei garanteeri midagi, sest et Vene poolt puht-rahvuslikkudel püüetel juba ammu varem ülikooli üleviimist juttu on olnud ja et vähemalt arstiteaduse fakulteedi taheti kindlasti Pihkvasse viia, ning et Venemaa oma korralageduses praegu üldse kastidesse pakitud ülikooliga uues linnas midagi peale ei suuda hakata.

Ka minul soovitasid sõbrad kõnelda. Ülat lae alt kõnelesin siis ja ütlesin, et sarnane usk, nagu ülikool korras hoiduks Venemaal paremini kui siin, mitte midagi ei kaalu. Venemaal ei ole üldse praegu korda ja vene rahvas ei oska vist ka kaua oma revolutsiooni distsiplineerida, kust nad need korra instinktid siis ülikooli jaoks mõtleavad leida. Ja oma ütelistele tugevamat värvi tahtes anda, lisasin lõpu lauseid, et Venemaa joob ajalehtede teatel präparaatidelt piirituse ära, kust meie seal präparaate veel saame! Ülikool peab siia jääma, sest siia tema kuulub ja siin on ka vene üliõpilased julgemates ja kultuurilistemates tingimustes, kui Venemaal. Ja präparaatidelt siin piiritust ära ei jooda!

Nüüd läks müra ja kisa lahti. Venelased olid haavunud, nende rahvuslik enesetunne kannatas. See on vene rahvuse haavamine, see on vene üliõpilaskonna haavamine! — kostsid hüüdmised. Liikumine tõusis, segati, käidi rüsinat, hõigati, kõneldi omavahel, juhataja käskusid ei kuulatud.

Mu lähidusse ronisid korraka mitu eestlast. Mu koljati käsi variega sõber Miku (O. Michelman, sakalaanus, kes Vabadussõjas sõja esimestel nädalatel Narva ümbruses surma sai) tuli ja teisi tuli. „Kui sulle peksa tahetakse anda, me lööme sekka“, seletas mulle Miku sellel naerataval pehmel näol, nagu tal ikka oli omane. „Sina ole rahul, sina ju liüü ei jõua“, ütles ja jäi seisma ning keeras lõbusalt varukaid.

Agarahunes kõik. Minul oli kahju vene poistest ja ma ei tahtnud neid haavata, sest nagu ikka mäletan, olid nemad kaaluvas enamuses filosoofiliselt kultuurilisemad-inimlikumad-aatelisemad, kui kõik need üliõpilaste kompleksid, keda olen näinud Läänes ja kelle teod kõnelevad konservatismist ja shovinismist. Vene üliõpilaskond hingestas revolutsioone, kutsus vabaduse ja üheõigusluse ja õigluse vaimu välja. Revolutsiooni tulipäevil kindlasti ta katsus suruda alla viimasegi shovinismi oma rahvustundest, aga muidugi nad ei suutnud kunagi uskuda, et meie maa eraldub nendest. Ja nad oma naiivsuses uskusid vist kindlasti, et revolutsioon toob jäädava õigluse ka Venemaa valitsusse.

Ma sain uuesti sõna ja seletasin, et siin ei ole juttugi haavata tahtmisest, vaid ainult olukorra iseloomustamisest ja et ülikoolil on tema pärispaigas praegu hea küll ja ka tulevikus vist kindlam.

Igas pulmas on oma naljahammast. Sellel shodkal oli selleks armeenlane Kigradse (ma ei mäleta, kas kirjutati õieti). Lühikene pambupeeduline juudikese moodi mees, kes naiivilt poolpudistades kõneles kõiksugustest asjadest ja formuleerimises ikka segi läks. Tema kogu olemine tegi meeletu rõõmsaks: ta ise naeris ja ajas ka teised naerma.

Kõik vähemad rahvused pooldasid ülikooli siinajäämist. Juhataja Kotedeschvil pidas pateetilise kõne, mille algas sellega, et tema kui „Eesti rahva esindaja siin juhataja toolil“ (eestlased soovitasid teda juhatajaks) jne!

Shodka tegi lõpuks võrdlemisi üksmeelse otsuse, et ülikool peab jääma „Jurjevi“ ja seda tuleb kogu üliõpilaskonna nimel paluda Peterburi haridusministri juurde saatetava delegatsiooni kaudu. Shodka valis venelaste poolt delegaadiks leedulase, pärasise enamlase ja Tartu töölise ja soldatite saadikute nõukogu („püsimaja“, nagu rahvas kutsus) esimehe Rimscha. Tore ideaalne poiss oli see Rimscha: tegi tööd, et otsa jäi nagu vari! Mütsid lasti käia ringi raha korjamiseks delegaadile, resolutsioon formuleeriti ja mindi laiali õige hilja õösel, enne kokku leppides, et mittevenerelased valivad järgmisel päeval oma vahelt teise delegaadi.

Mittevenerelastest-üliõpilaste organisatsioonide esindajate koosolek peeti järgmisel päeval selles vanas majas Jaani ja Laia tänava nurgal, kus vanasti „nekruteid“ võeti (kas ei olnud E.Ü.S. tol ajal ajutiseks seal korteris?). Koos oli 17 org. esindajat: meie, lätlased, poolakad, sakslased, ukrainlased, kaukaslased jne Villem Ernits juhatas koosolekut. Delegaadiks valiti mind.

Jaamas kohtasime Rimschaga ja sõitsime.

Sõit läks üle Valga ja Pihva Pihkvas pidime käima Põhja-Lääne armee

Keemia igapäevases elus.

„Teie olete jälle ennast naisest lahutada lasknud, härra assistent, — küll läheb see teil aga kähku!“

„Ega's ma asjata lahutusteadust pole õppinud!“

juhataja juures, et ka tema veendumuse saaks, et ülikool peab jääma Tartu. Seal ei olnud meil peale hakata midagi, sest seletati, et kogu asi olenevat ära Peterburist. Pugesime siis rongi ja sõitsime edasi. Sõna tõsisel mõttes pugesime, sest rong oli murrul täistuubitud sõdureist, neist tolle aja kõikvõimsaist peremeestest, kes ka kindralitel laskisid seista püsti, kui ise kõiges vägevuses terve sohva magamiseks oma alla võtsid. Meie tsivilistid Rimschaga sõitsime muidugi kogu õö püsti — täna jumalat, kui seistes ruumi jätkub ühegi jala jaoks! Õhk oli paks ja lehkav ja kibe mahorkast. Higi- sed, väsinud ja kole mustad olime, kui jõudsime pealinna. See oli enne- lõunat. Vihma tuli nagu ämbrist. Ruttasime rongilt kohe ministerruumi. Pori sees kuklanti, kui lõterdasime minna — Rimscha ees ja mina taga järele.

Haridusministriks oli too kord M a n u i l o v. Sekretäreile jutustanud oma ülesande, viidi meid peagi ministri kabinetis. Imelik tundus oli ilmariigi ministri ees olles. Aga kujutus oli, et tsaari pärast siin õhkond vist hoopis valjumalt oleks sundinud amelikule toonile.

Meie imestus oli väga suur, kui leidsime ministri juurest prorektor Challandi teinepool lauda istumas. Kuival, lahkelt, viisakalt palus hallipäine minister meid istuda ja seletas, et professorite poolt on siin prof. Challand seisukohaga, et ülikool „Jurjevis“ tuleks kohe evakueerida Voroneshi, missugune seisukoht on üliõpilaskonnal? Meie seletasime mõlemad, mis meil ütelda oli: et „Jurjevis“ on rahulik, ja et see linn on üliõpilaste järele kujunenud, et Voronesh ei suudaks üliõpilasi kuhugi mahutada; et professoritel on üks-

kõik, kus nemad palka saavad (prof. Challand tahtis rääkida vahele, aga minister peatas teda ja ütles: „Gospodin prof., daite jim okončitit!“); et ülikool kuulub eesti rahvale ja maale ning muulased kui ka venelased (üliõpilased) paluvad ülikooli paigalejätmist „Jurjevi“.

„Ühed tahavad nii, teised teisiti“, kehtis minister õlgu.

Siis järsku soris minister laual olevaid pabereid, võttis kimbu ja tähendas, et need olevat kõik telegrammid ülikooli evakueerimise küsimuses.

„Siin on üks“, — ta tõmbas pikasisulise telegrammi — „selle on saatnud redaktor Jaan Tõnisson! Ja luges sealte, et et kogu rahvas on ärevil ja mures ülikooli pärast ja kui see ära viidaks, siis ei vastutavat Tõnisson mitte selle eest, mis sündida võivat. Umbes nii oli, kui õieti mäletan.“

„Kak on sebe posvoljaet!“ närveeris minister.

Ma palusin luba kõnelemiseks ja seletasin, et mina üliõpilaste delegaadina võin täita ainult minule antud ülesandeid, aga kui „Jurjevi“ elanik ja eeslane võin selgiutuseks katsuda ütelda, miks Tõnisson sarnase telegrammi pidi saatma. Ja jutustasin siis, kuidas rahvas on arvamisel, et kui Venemaa ei jõua enam Baltimaid kaitsta ja oma käes pidada, siis ei või tema taganedes maad ja rahvast varanduste äraviimisega vaesusesse viia. Ülikool on Rootsi poolt Eesti- maale antud ja kuulub sellele maale. Minister kuulas, tänas ja vaikus.

Südamete pealt rääkisime asjad ära. Ülesanne oli täidetud. Minister lubas evakueerimisega viivitada ja selle rohkem sõjaministerruumi üles- andeks jätta. „Kui sõjalised põhjused nõuavad, ei saa mina ju midagi teha!“ ...

Tõttasime nüüd veel sõjaministerruumi. Tuli kaua oodata. Soldatite delegatsioon oli palju. Marmorsammastega ootesaalis oli imelik: hallid kindralid segamini soldatitega ja soldatid läheb võtab tuld kindrali paberoosi otsast — üheõiguslus! Vanadel kindralitel võis see kibe küll olla.

Kokku saime ministri abiga, kes seletas, et tema on sunnitud ülikooli Voroneshi viima ainult äärmisel juhul ja et praegu võiksid üliõpilased rahul olla.

Tagasi jõudes olin surmani väsinud. Oksendasin ülinõrkusest ja paljutul ronisid vagunite mustusest kaasatoodud neli suurekaliibrilist täid.

Rimschaga koos käisime korra veel Pihkvas Põhja-Lääne armee juhatuses. Ootamatult trehvasime tänaval meie seltskondlike organisatsioonide esindajaid sama ülesandega. Prof. Luht oli ka nende seas. Tema ei sallinud punast Rimschat ja Rimscha ei sallinud teda kui „kõhukat burshuid“. Nägelema läksid kohe tänaval, Aga ülemuse juures rääkisid

üksmeelselt ühistest huvidest. Juhatas süügas kukalt ja ei annud selget vastust.

Tagasi sõitsime koos laeval. Rimscha veres elas agiteerimise kiring. Agiteeriski siis venelaste keskel: näris õuna ja rääkis revolutsiooni kõrgest mõtest.

*

Kui sakslased Tartu tulid, oli osa ülikoolist juba Voroneshi viidud. Evakueerimine oli sündinud tasa ja targu ja küll mõnigi professor sellele aitas jõudumööda kaasa. Mäletan, üks suurem istang peeti professorite nõukogus, millest ka mina osa võtsin üliõpilaste esindajana.

Sakslased asutasid oma ülikooli. Villemi pilt säeti aulasse ja üliõpilasi kutsuti avamisele. Eesti üliõpilased läid ülikoolist eemale, protestis sellele, et okupatsiooni võim siin talitas nagu allaheidetud maal. Kadunud prof. Dehio, kes enamlaste päevil üliõpilastele kord olevat seletanud, et temagi olevat eestlane (?), sai nüüd rektoriks ja tema avamisõna lõhnas kaugelt enam saksashovinistlikult kitsarinnaliselt, kui kindralite tervitused. Ta rääkis puhtast saksa vaimust, mis nüüd üle hulga

aja jälle vabalt võib astuda endise Dorpati kuulsasse Saksa ülikooli. Aula oli kubinal täis saksu ja kadakaid, kõik vanaemad ja teised perekonnaliikmed olid koos, et sellest saksa poliitika ülekohtust rõõmu tunda. Ainult üliõpilasi ei olnud ülikoolil, sakslasi oli õige vähe (sõda oli neidki kiskunud laiali) ja teisi tuli vähe kaasa.

Eesti üliõpilaskond teguses oma esinduse abil vaikset. Korporatsioon liitis EKL, kogu organiseeritud üliõpilaskonda organisatsioonide esindajatekogu.

Kõva samm oli astuda esindajail sel korral, kui prints Rupprecht tahtis ülikooli isiklikult tervitada. Kutsed saadeti meie organisatsioonidele. Eestlasi oli ikkagi mitu sada meest koos, kuna sakslasi vaevalt saja ümber leidus. Üliõpilaste hulk oli ju tervitamisel tähiis.

Nõupidamise koosolekud kestsid meil mitu päeva. Ja lõpuks otsustati tervitusele minna, aga tingimusel, et eesti üliõpilaste poolt peale rektori ametliku tervituse eesti esindaja ise võiks printsile vastata. Üliõpilased käsutati aulasse veerand tundi enne aktuse algust. Nad pidid aktusel pi-

dulikult reas valmis olema ja ootama, missuguseid teateid ja käsu toob esindus. Esindajad ise läksid tseremoniimeistri prof. Manteufeli juurde vastu võetud seisukohta teatama. Prof. M. oli närviline, ugalaanus Krull, kui hea saksa keele mõistja, andis seletuse, lisades juurde, et vastus printsile oleks kõigiti korrekt ja sisaldaks ainult soovide avaldamist, mis nimelt eesti üliõpilaskond ülikoolis sooviks näha. Prof. M. ei pidanud seda võimalikuks, sest et rektor ise vastavat üliõpilaste eest. Meie poolt seletati, et eesti üliõpilaskonda see ei rahulda ja see on sunnitud lahkuma. Olin ka tolle delegatsiooni liige ja mäletan elavalt, kuidas prof. M. kulmud tõmbusid kokku. Üliõpilaskond lahkus ja kiirelt tuli teade, et prints on jäänud haigeks ja ei saa tulla ülema omi tervitusi!

*

Alles meie iseseisvuspäevil sai ülikool jälle tervema elu sisse. Ligemale kaks aastat (alg 1917. a.) ei olnud üliõpilastel peaaegu sammugi võimalik edasi jõuda, sest kõik lonkas ja kõik jõu neelas ära poliitika, millest ju keegi ei pääsenud mööda.

R. K. — P.

Tõlke kirjandust.

John Galsworthy: Valge ahv. — romaan. Inglise keelest tõlkinud A. H. Tammsaare.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus. Tartus. 1929. a.

Hiliskevadel ilmunud John Galsworthy' romaan „Valge ahv“ osutub tänavuse aasta huvitavamaks ilukirjanduslikuks tõlketoseks.

Galsworthy' loomingulises ahelas ei kujuta romaan „Valge ahv“ küll erilist suunda ega lükkekohta. Tegelaselt on küll ühtlane suure „Farsyte-Saagaga“ ning järgmises romaani-triloogias kujundab ta algül. Asetades romaani tegevustiku raskuspunkti aktuaalsete elunähtete keerisesse — pealesõjaegsesse üldisesse pohmelusse — näitab autor lõhestava teravusega karakterite kohanemist ja mittekohanemist ajale — aetud ihast leida inimeste inimeste vastastikustes toimingutes. Valitseb olukord, kus kõik vanad ühiskondlikud ja moraalsed tõesed näivad olevat pahrupidi pööratud. Elunautluse ja spekulatsiooni nõlut ringis ei näe midagi reaalselt päale tulumaksu (tarvitades ühe romaantegetase sõnu). Isegi selle kalnemõistusega Soames Farsyte'i ainuke laps — tütar Fleur — tiivustab sinna. Ema poolt prantslasena on ta selleks kergesti-süttiv ja — anduv. Nagu tavaliselt armastab ta noorena ühte ligidast sugulast ning abiellub, abiellunud enese pärast, hiljem telsega, et seda innukamalt kultiveerida eksootilisust. Sisustades koda hiinastiliselt ning muretsedes hiina koera, veedab päevi noore elunautleva kunsti-

rahva seltskonnas. Alles poja sünniga raugab Fleur'i elunautlus.

Kui võrrelda Galsworthy' tehnikat noorema generatsiooni omaga, tundub ta natukene vanamoeliseks, kuid tänapäeva kirjanduses pole inglasterl ühtki, keda võiks kõrvutada Galsworthy'ga armastuse peenekoelises ja meisterlikus kujutelus. Tundelisena kumograafina tabab ta sulg õrnemagi hinge värina.

Fleur'i ja kogu tema aga noorema sugupõlve elupõletus peegeldub hiinastiliselt valge ahvi pildis: valge ahv sööb eluvilja, koori laiali pildudes; ta pruunides igatsevates silmades on ihk millegi tundmatu järgi. — See on lõikav pilg, kuid ühtlasi sügav inimesele.

Kui nooremast generatsioonist autor peale Fleur'i kedagi pole eriliselt innuga esindand — neis nagu puudub veel see, mis neid isikupäraseks teeks, seda huvitavamad on vanema põlve esindajad. Mehed üle kuuekümnene. (NB! Kuuekümnene aastaga saavutas mees oma tõelise isikupära — väidab G. käesolevasi romaanis). „Vana Mont“ ja „Vana Farsyte“ on tüübilisemaid. Neis on liha ja verd. Mont — baronet, Farsyte — jõuka keskklassi esindaja, tütre kaudu juba aadliseisusse ulatuv. Vaatamata välisele sarnasusele, kulvõrt erinev on siiski nende ilmavaade ja elusuhe! Autor ei avalda oma erilist sümpaatiat ega antipaatiat kummagi vastu, kuid tundub: talle on ligidasem vana Farsyte. Galsworthy' inimese ideaal ei piirdu üksi paljuülistatud inglise džentimeni ideaaliga, nagu rahuldas sellega sajandi vahetusel Samuel Butler, vaid talle on palju tähtsam inime n e n e, selle välise kesta taça („the man behind the gentelman“ — nagu G. ise

teisel postuleerib). See kaebus traditsioonide ja konventsioonide vastu tõuseb hilisemais tões suureks inimsuse manifestatsiooniks. Sellisena siingi on teda veedelnud kahtlematult kõige enam Soames Farsyte'i kuju. See on tusedaloomuline, oma eriliste tõekspidamiste ja arenend aumõistega vanamees, kelle elulõimesse aeg on löönd küllaltki huvitava koe. Kuiva ja kaine mõistuse kõrval ei puudu tal indu palavalt armastada ja kiinduda tütrese. — Soames'i antipaad — Lawrence Mont — on tavaline gentelman — lobiseja. Ta on küll elav ja liikuv, kuid ta esisalikult pikk perekondlik traditsiooni ahel harva lubab talle tõelist otsustus- või algatusvõimet — traditsioonid surmavad temas inimest.

Need on päämised sellest rikkalikust galleriist; (üle kõige loorub Galsworthy' peene ironia ja nukrameelne elufilosoofia ja me lõpetame romaani, ühel kõne autori ironilise lõplausega: Ainuke asi, teate, on see, et ei tea mis see on —!).

Romaan on täiesti ingliskult omalt kujutelult, kuid tas on ka külluses üldinimlikke aardeid. Oma aktuaalsete elunähtete käsitlel peast, kas või ainult meie ja sealse päälesõjase hingeelu kajastuste võrdluseks ja paralleelide tõmbamiseks on selle lugemine kaugemaleisjalegi küllalt huvitav, rääkimata Galsworthy' hingeliste nüansside teravusest, peenest ironiast ja sõnastuse tihti otse meelrabbavast plastilisusest ja vähesõnalisusest.

Tõlke ehtsuse ja soliiduse tagatiseks on tõlkija, kirjaniku A. H. Tammsaare nimi.

G. Sr.

„Looduse“ romaani võistlejad 1929. a.

Richard Janno, alias Pahlbärk
ka „Üliõpilaslehe“ lugejaile.

„Metsmees“,
kuid siiski tuntud omalt kultuurilt ja tsiviil-
satsioonilt.

Rudolf Sirge

„Rahu! Leiba! Maad!“
Õhkamärgid teose tiitlis ei ilmestu mehe
näos.

Ernst Krusten.

„Mineviku jahil“,
ilma püssita.

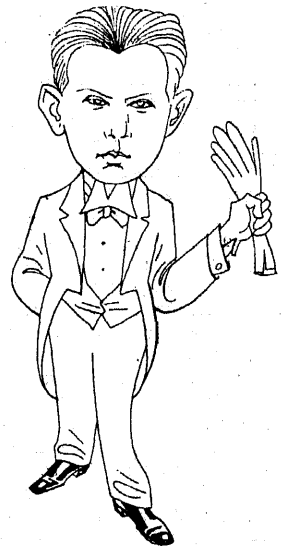
August Kirsimägi
(kirjanduslik nimi)
alias
Adalbert Kirschenberg
(kodanlik nimi)
alias
Mangu
(filmi nimi)
alias
Kadunud poeg smokingis
(mineva-aastane nimi)

„Puhastustuli“

Abituriendina kirjutas auhinnaöö teemile
„Kuldas kõige paremini alkoholi vastu võidelda
Eestis.“ Preemia läks tegelikkudeks katseteks.
Vahepeal harrastas sporti (eriala vastuvett
löualõhkikukkumine), filmi (eriala magus nä-
gu), kirjandust (eriala „põleb, aga ei põle
mitte ära“). Autor kannab killi peas värvi-
teklit, aga see on ka ainuke mõistlik asi,
mis ta oma jutukangelasele pähe lubanud.

Edgar Saks.

„Kodutü“

Tööd esmakordselt kirjutades organiseeru-
matu, seda redigeerides Korp! Vironia rebane.
Auhinna saamisel musta peaga noormaja,
nüüd olevat värvid saanud.

Enamasti tudengrahvas, ja üliõpilaselu seekord ka tugevasti käsitletud. Sellest edaspidi, kuna tegevtoimetaja
rohkem ruumi ei lubanud. ...

Rahvusvaheline Üliõpilasabi (ISS) kongress.

Kremsis, Donau ääres, peeti tänava Rahvusvahelise Üliõpilasabi (International Student. Service, Weltstudentenwerk) kaheksandat kongressi. Kahekümne kaheksast maasi, nende hulgas ka Eestil, igast ilmajaost oli ilmunud kokku 150 delegaati, et ühiselt arutada puudustkannatavatele kaasvõitlejaile abiandmise küsimust, et leida uusi teid üliõpilaste majandusliku olukorra parandamiseks omaabi kaudu, et tasandada teed kõigi maade üliõpilaste vaimlisele koostööle, püüdes omalt poolt kaasa aidata seni takistuseks olnud küsimuste lahendamisel.

ISS on organisatsioon liikmeskonnata. Teataval määral on ta äraripuv oma tegevuses üleilmlisest Kristlikust Üliõpilasliidust (World Student Christian Federation), kes määrab 11 liiget ISS-i nõukokku. Lisaks kuuluvad praegu nõukokku veel 2 esindajat CIE-st, üks katoliiklaste üliõpilaskondade esindaja ja üks üleilmlise juudi üliõpilasliidu esindaja.

ISS-i tegelikkus tõusse puutuva oja kõrval oli kongressil tähtis koht mitmesugustel põhimõttelisi küsimusi käsitavatel referaatidel ja järgnevatel läbirääkimistel, mis lõpuks ka peaaegu 2/3 kongressi ajast oma alla võtsid. Tähtsamaks teemiks oli: „Üliõpilane ja tööline“, mis esile kutsus koosolekuil suuri vaielusi, eriti kuna kohal oli ka Austria sotsialistlikke üliõpilasi, kelle seisukohalt üliõpilaskonnas maksivad samad klassid kui kogu seltskonnas ja kus samad klasisvõitluse reeglid. See tõttu kaldus ka kogu vaielus kõrvale esialgselt tegeliku olukorra vaatlemisest ja n. n. Werksitudent'i probleemist ning osutus lõpuks ilmavaateliste vaieluste esemeks.

Refereeris Fred. L. Harris, seades üles kaks probleemi — lähem kontakt üliõpilaste ja tööliste vahel — põhimõtteil, üliõpilaste kohuseks on püüda astuda lähedasse kontakti töölistega, korraldades referaate ning levitades ülikoolis õpitud töölistekonnas. Samal ajal aga õpivad üliõpilased ise paljugi töölistelt, omandavad ilmavaate rahva elust ja ideaalidest, mis tal hädavajalik pärastises ametitegevuses ametnikuna kui ka vabaelukutselisena. Teise probleemina on lahendada tööliste kõrgema hariduse võimaldamine, õppides rahva-ülikoolis ja stipendiumide abil ülikoolis. Viimase küsimuse juures kerkis üles muidugi eestkätt omaabi teostamine, mida ka käsitlesid omis referaadid Dr. R. Schairer — „Üliõpilasmaabi põhimõttelised alused ja meetodid“ ja R. Garrie „Üliõpilane töötusajajärgul“.

Dr. Schairer'i huvitavas ja põhjalikus ettekandes, lähtudes n. n. Weltstudententumi seisukohalt omaabi

küsimusele, seadis üles viimasele eriti laialdasi tegevusplaanid. Leides, et üliõpilasmaabi aluseks pole mitte ainult puuduvate elamistarvete ja rahalise sisseuleku hankimine, vaid veel enam tegevus, mille põhjaluseks sotsiaalsed ja eetilised printsiibid, defineeris omaabiideed kui sotsiaalses vastutustundest mõjutatud noorte inimeste töötaht ja tegevust kõige mitmesugusemail elualadel. On just tähtis, et kasvaks endausaldus, et enda jõule rajataks elu. Kaastöötamine on kindlamaks pandiks üksteise tundmaõppimisel rahva eriklasside ja ka võõraste rahvaste vahel, sääl on tähtsamad praktilised kogemused, kui teoreetilised teadmised. Omaabi asutuste ja vastavate institutsioonide ülesandeks pole otsekohene abiandmine, vaid võimaluste

hankimine üliõpilaste isetegevuseks, olude soodustamine üliõpilaste enda aitamisel.

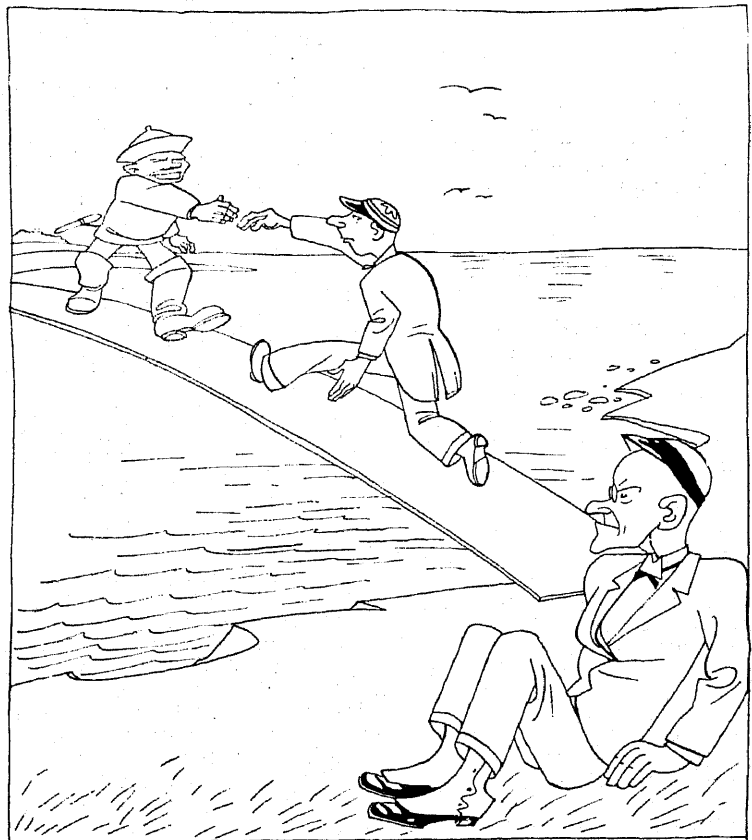
Francis P. Miller refereeris Ameerika ja Euroopa vahekordadest, puudutades põhilisi lahkuminekuid kui ka vastastikke mõjutusi rahvusvahelises koostöös.

Ülevaate Hiina üliõpilaste praegusest olukorrast andis Dr. Chang, märkides viimaste erilist rasket majanduslikku seisukorda, mis suureks takistuseks hariduse omandamisel, ja kriipsutas alla ISS püüdeid neile abiks tulla, mille eest Hiina rahvas väga tänulik ja millel oma tähtsus ei puudu Hiina ja Euroopa vahekorras.

Avamisaktusel esines pikema kõnega Austria tuntud riigimees, endine riigikantsler Dr. I. Seipel, teemile „Euroopa tulevik“. Ideaalina üles

Üliõpilaskond arendamas hõimusuhteid.

Kui Soome saadik hra Vuorimaa külastas Tartut, avaldasid üliõpilasseltsid avalikus kirjas rahulolematust, et korporatsioonid olid varem teada saanud sellest külaskäigust.

„Küll on häbematud — jälle olen ma magama jäänud!“

seades Euroopa ühisriigid, leidis, et mainitu teostamisel praeguses olukorras veel paljugi takistusi, eeskätt vaja luua rahvais vastav psühholoogiline alus sellele suurele ettevõttele. Selle eeltingimuseks on olevate riikide sisemine olude konsolideerumine. Mitte sisemiselt tugevad rahvad ei ähvarda rahu, vaid just sisemiselt lõhestatud, sisemiste raskustega võitlevad riigid. Üliõpilasil, kes tahavad aktiivselt kaasa rääkida tuleviku rajamisel, seisab ees töö oma riikides kaasa aidata sisemisele konsolideerumisele, tööle parema tuleviku heaks, ühendatuna teistega tööle Euroopa tuleviku ja üleilmilise rahu huvides.

Kongressi lõpupäevil siirdus tegevus komisjonesse, jaotudes ülesanneteks järgmiselt: I kom. — omaabi ja abiandmine, II kom. — vaimline koostöö, III kom. — ISS töö põhimõttelisi aluseid ja organisatsiooniküsimusi.

Esimeses komisjonis, arutades

lähema aasta tegevuskava, otsustati jätkata tegevust Chartres'is kindlaks määratud kava alusel, seejuures üles seades põhimõtet, üksikuile abiandmise asemele peaks astuma võimalikult suuremaile gruppidele ja üliõpilaskondadele nõu ja jõuga abiks olla ühisettevõtete teostamisel.

Teises komisjonis käsitleti esimese punktina juba üldkoosolekul üles kerkinud probleemi — üliõpilane ja tööline — ning fikseeriti sääl avaldatud mõtteid resolutsioonena, ülesannetena probleemi lahendamispüüetel. ISS-i ülesandena leiti, kaasa aidata parema arusaamise loomiseks üliõpilaste ja tööliste vahel, kuna tööliste hariduspüüete edendamine tema tööpiirkonda ei kuulu. Ülesannetena nähti eeskätt koosolekuid, millest osa võtaks üliõpilasi, töölisi ja tööandjaid. Teiseks soovitati korraldada üliõpilasile õpireise tööstusolude ja tööliste olukorraga tutvumiseks.

Kolmandas komisjonis töötati lõplikult välja põhimõtted ISS-i korrespondeerivate liikmetemääramisel ja viimaste ülesanded. Tunnistati soovitavaks ISS-i sekretäride ringreisud, et alal hoida kindlat kontakti kohapäälsete ISS-iga koostöötavate organisatsiooniga ning levitada ISS-ile aluseks olevaid ideid.

Tunnistati soovitavaks korraldada võimalikult aktiivset propagandat ISS-ile kõigis mais, välja anda väiksemaid brošüüre tegevuse kohta jne.

Kongressi Kremsis lõppedes veedeti üks päev ühiselt Viinis, kus oli korraldatud vastuvõtmine Viini ülikoolis ja raekojas linnavalitsuselt. Vaheaegadel oli korraldatud ringsõidud Viinis linnaga tutvumiseks. Kongress 1930 aastaks määrati Inglismaale, Oxfordis, ärapidamisele.

Otto Leesment.

IV. Soome-Eesti Üliõpilaspäevadel vastuvõetud resolutsioonid.

1. Üliõpilaspäevad peavad soovitavaks, et korraldataks loengupidajate vahetus vennasmaade ülikoolide vahel. Kui soovitakse saada loengupidajat teisest maast, esitatakse sooviavaldus isiku ja aja suhtes, Soomes Soome Üliõpilaskondade Liidule ja Eestis Eesti Üliõpilaskonnale.

2. Üliõpilaspäevad peavad soovitavaks, et jätkatakse Soome poolt ju alat stipendiumide andmist eesti üliõpilastele ja et Eesti üliõpilaskondade poolt ka katsutaks korraldada stipendiume. Samuti üliõpilaspäevad avaldavad lootust, et mõlema riigi eelarvesse võetakse iga aastane määrsumma teise vennasrahva üliõpilaste stipendiumeks.

3. a) Vennasmaale tehtavate ekskursioonide ja maikade, ka üksikute üliõpilaste sooritavate, suhtes oleks soovitav, et Soomes Soome Üliõpilaskondade Liidu ja Eestis Eesti Üliõpilaskondade korraldusel hangitaks juhte, ka korteriküsimuse korraldamise suhtes.

b) Üliõpilaspäevad peavad soovitavaks, et kui üliõpilaspäevadest osavõtvad korraldised embkummal maal korraldavad üliõpilasekursioone välismaile, sellest teatatakse Soomes Eesti üliõpilaskondadele ja Eestist Soome Üliõpilaskondade Liidule, et teise maa soovijaile üliõpilastele anda võimalust ekskursioonidest osa võtta.

c) Edasi oleks veel soovida, et suviiti korraldataks Soomes ja Eestis jalamatkamisi väiksemale mõlema maa üliõpilasist koosnevaile rühmadele.

4. Üliõpilaspäevad peavad soovitavaks, et ligemate suhete saavutamiseks mõlema maa üliõpilaste vahel

eri üliõpilaskorraldused kummaldi maal kutsuksid oma pidustusile vennasmaa üliõpilaskorraldusi.

5. Üliõpilaspäevad peavad soovitavaks, et edasi jätkuks üliõpilaste vahetus mõlemate vennasmaade vahel senisel viisil.

6. Üliõpilaspäevad peavad soovitavaks, et välja antaks Hõimuaastaraamat, mille programmiks oleks pääasjalikult Soome ja Eesti vaheline kultuurpropaganda kõigil võimalise kultuuri (eriti kirjanduse) aladel. Soovitud oleksid eriti ülevaated möödunud aasta tähtsamast sündmusist eri aladelt nii Soomes ja Eestis kui ka lähimate hõimlaste (karjalaste, liivlaste, ingerlaste, välissoomlaste ja väliseestlaste) juures Hõimuaastaraamatut annavad välja Eestis Eesti üliõpilaskonnad ja Soomes Soome Üliõpilaskondade Liit vaheldamisega iga aasta ühenduses üliõpilaspäevadega ühiselt koos hõimuorganisatsioonidega. Asja tegelikult teostamiseks ja lähemaks kavatsemiseks peetakse soovitavaks, et väljaandjad moodustavad ühise toimkonna.

7. a) Ü-päevad peavad soovitavaks, et ellu kutsutaks kummagi maa üliõpilaspäevist osavõtivate organisatsioonide vaheline kirjandustoimikond, mille ülesandeks oleks vennasmaa kirjanduse tutvustamine ja levitamise puutuvate küsimuste kaalumise. Toimikonnad peaksid olema ühistöös hõimorganisatsiooniga ja kummagi maa kirjandusliikude ringkondadega.

b) Kirjandustoimikonnal tuleks muuseas hoolt kanda sellest, et mõlema maa üliõpilaskondades oleks võimalikult suurel määral saadaval vennas-

maa kirjandust. Kuna on vähe lootust selleks et miski era äri astuks rahuldavaid samme sel esialgu vähetasaval alal, oleks soovida, et kummagi maa üliõpilaskonnad mõne äri vahetaliitusel oma vastutusel muretseksid vennasmaale oma maa kirjanduse komisjonilao.

c) Ü-päevad peavad soovitavaks, et vähemalt mõlema maa raamatukogus, nimelt just Helgingi ja Tartu ülikoolide raamatukogus oleks teise hõimuma kirjandus võimalikult täielikult esindatud. Kirjandustoimikond selgitab sundeksemplaride vahetuse teostamise võimalused, ja astub ses asjas muid tarvilikuks peetavaid samme.

8. Ü-päevad peavad soovitavaks.

a) et vabatahtliku õppeainena koolis lubatud hõimukeeleõpetuse j. m. hõimuõpetuse süvendamiseks korraldataks ülikoolide juures erilisi lühema-aegseid täienduskursusi hõimuõpetajaiks hakata soovijaile emakeeleõpetajaile ja nüüd emakeeleõpetajaiks valmistuvail nooril, kelledel on kavatsus hakata hõimuõpetuseandjaks, nõufaks lisaõpinguid vastava hõimukeele ja kultuuri alal (näit. kummagi maa ülikoolides läänemeresm. keelte õpitooli juures).

b) Ü-päevad peavad loomulikuks, et kummagi maa vastavad ametivõimud ligemalt kindlaks määraksid hõimukeele õpikava.

9. Üliõpilaspäevad peavad soovitavaks, et eelmisel üliõpilaspäeval üles tõstetud kultuurkapitali küsimus jäetaks edasi päevakorda ja et see ettevalmistetult võetaks uuesti esile tulevail üliõpilaspäevail.

Karskuseisukoha suhe üldilmavaatele.

Täienduseks, „Kategorilise karskuse nõude põhjendusele“¹⁾ puudutan lühidalt selle nõude asendit inimese üldilmavaates. G. Laja kirjutab oma raamatus („Miks olen karske?“ lk. 53):

„Karskuseisukoht ei moodusta enesest mingit eri ilmavaadet. Ta on iga elujaatava ilmavaate põhitoon. Karskuseisukoht on terve elusuhtumise lahutamatu osa. . . . Jaatame elu — tunnustame karskuse nõuet, asume vastasseisukohale — ütleme ei. Ja kolmandat seisukohta ei olegi.“

Ja tõesti, kolmandat seisukohta ei saaks olla, s. o. jaatada elu ja eitada karskuse nõuet. Kui seda tegelikult palju esineb, siis on see nähe täiesti ebakooskõlaline inimese üldilmavaatega.

On ette heidetud, karsklased pidavat endid teistest paremaks, kuna nad seda ei olevat. Teata-

vas mõttes võivad etteheiteid olla õigustatud ja üksikudel juhtudel võivad süüdistused olla ka reaalsel alustel. Nimelt karskuseisukoht (narkootiliste ainete suhtes) ainuüksi ei määra veel inimese tervet ilmavaadet ega tervet isiku väärtust.

Võtame näiteks äärmisel korral juhu, kus inimene, ütleme, kümnest tähtsamast eluvaate küsimusest selles ühes küsimuses asub positiivsel jalal ja üheksas muus küsimuses asub puht-individualistlikul, ühiskonna suhtes negatiivsel vaatekohal, (on näit. valmis iga-sugu majanduslikule ja kõlblisele sotsiaalsele ülekohtule), ja seal kõrval on teine isik karskuse küsimuses eitaval, kõigis muudes küsimustes aga positiivsel seisukohal, siis viimase kui ühiskonnaliikme üldväärtus on muidugi suurem. See oleks aga äärmine võimalus, peaaegu võimatu järjekindlus.

Aga kui me võtame ainult

karskuseisukoha, siis selles punktis, selles ilmavaate joones ja sest olenevas eluviisis on karsklane alati parem alkoholi pooldajast ja tarvitajast, kuna ühel pool on ses küsimuses ühiskondliku vastutustunde jaatamine, teisel pool selle eitamine nii eluvaates kui tegelikus elus. Ja kui karskuseisukohal asuja ei peaks oma vaadet paremaks, siis ta seda ka ei kannaks. Samuti peab ennast karsklasest paremaks parajuslane, muidu ta parajust ei harrastaks. Kui viimane seda ei tee mainitud motiivil, (mida ma ka usun), siis harrastab ta alkoholismi ainult sellepärast, et ei taha lasta kategorilisel keeldumisel segada enda „vaimlist laiskust ja naudingumõnu.“

Aga palju enam: Kui inimene niivõrt raskest küsimuses, kui see parajuslasele tundub alkoholilist keeldumise, asub kategorilisel seisukohal, siis on täiesti loomulik, et ta ka muud ei ja

1) Vt. „Üliõpilasleht“ nr. 5, 6 ja 7 s. a.

Kommersside ja värvviandmise hooajal.

Enne oli ihaldajal peas valgemuks, aga et ksv! M-ril see ei meeldinud, värviti see mustaks.

Õpperahast vabastatud 797 üliõpilast.

Ülikooli Valitsuse koosolekul 18. okt. s. a. vabastati õppemaksust: usu-teadusk. täiest õpper. 29 üliõp., üldse 29 üliõp.; õigust. täiest õpper. 63 üliõpil., üldse 63 üliõpil.; majandust. täiest õpper. 69 üliõp., üldse 69 üliõp.; arstitead. täiest õpper. 67, poolest õpper. 5 üliõpil., üldse 72 üliõp.; filosoofiatead. täiest õpper. 91, poolest õpper. 89 üliõpil. ülese 180 üliõp.; mat-loodustead. täiest õpper. 52, poolest õpper. 37 üliõp., üldse 89 üliõp.; loomaarstitead. täiest õpper. 20 üliõpil., üldse 20 üliõpil.; põllumajand. tead. täiest õppdrahast 58, poolest õpperahast 8 ülipp., üldse 64 üliõp.

Seega vabastati täiest õppemaksust 449, poolest 139, kokku 588 üliõpilast.

Ülikooli stipendiaatidena on vabastatud 152 üliõp. ja personaali perekondadest 57 üliõpil., üldse on seega vabastatud 797 üliõpilast.

Ülikooli lõpetasid:

Arstiteaduskonnas — Ljubov Rusan, filosoofiateadusk. — Vilmar Adams (mag. phil.), Alice Kolts (mag. phil.), Fernanda Blaubrücke (ajalugu), Erica Israel (germ. fil.) Julie Korp (ladina fil.), Amanda Oll ja Olga Truus (ajalugu), Erica Radik (germ. fil.) ja Marta Sõõti (filosoofia).

palju üldisemalt maksvates vaa- detes asub positiivsel jalal. Ja mitte ainult loomulik, vaid karsklase üldilmavaade peab moodustama kõlblise isiku ja tema tõekspidamised peavad moodustama terviku. Ideaaliks pole mitte ainult ühe pahe eitamine (nark. ained), vaid üldise sotsiaalse heaoleku poole püüdmine.

Kui nüüd karsklane ühes küsimuses kõigile teatavalt tahab olla parem ümbrusest, siis on ka loomulik, et tema juures vastasrinna poolt muudes joontes puudusi otsitakse, et oma südamedetunnistusele tasakaalu leida, ja vahel ka leitakse, kuna neid pealegi nii meeldivalt tahetakse näha kümnekordses suuruses.

Teiselt poolt on täiesti imelik, kui räägitakse kultuuri arenemisest, rahvuslikust vaimust,

kasvatusest ja haridustööst, rahva ja riigi tulevikust ja igasugustest kohustustest, ja seejuures eitatakse rahva tulevikule nii tähtsat ja esmajärguliselt vajalikku karskuskõuet. Meie tegelik rahvuslik vaim oma sageli kilbile tõstetud alkoholismiga on haige ja pime.

Niisama tundub kurioosumina, kui paljud sotsialistid, kelle üldiseks ja peamiseks juhtsõnaks on sotsiaalse viletsuse vastu võitlemine, ei eita nii teorias kui praktikas kõigile kihtidele kõige suuremat ühiskonna vaenlast, alkoholisti. G. Laja kirjutab (lk 80):

„Kõik jutud isamaalusest, kodumaarmastusest, rahvustundest ja rahva huvidest on vilets pilge, ... , kui sellest rääkija ei asu karskuseisukohal, kui ta silmad kinni pigistab selle ääretu viletsuse ja üldise korrupsiooni ees, kuhu ähvardab välja viia meid laialine alkoholi tarvitamine.“

Viimane väide ei kannata küll objektiivset kriitikat, kuna senine ülesehitav töö kodumaal on siiski peamiselt parajuslaste tehtud, arvesse võttes, et neil on võib-olla enam kui sajakordne ülekaal, isegi haritlaskonnas. Kuid väikese muudatusega saab antud väide reaalsusele vastavaks. Nimelt: Kõik see on ebaloomulik, ebaloomiline, kui seejuures pigistatakse silmad kinni selle ääretu pahe ees ja koguni edendatakse seda. Ebaloomiline ja ebaloomulik: Ühe käega ehitatakse, teisega kistakse seesama maha!

Ideaaliks jääb: Kõik seni- sed vourused ja kultuuri- püüded, mis on maksmas meie positiivsuunalises haritlaskonnas, pluss kategooriline karskuskõue. Siis saame palju täielikumakultuurtaht- lise üldilmavaate. E. Elisto.

Avariid-kannatanud intelligents.

(Lõpp.)

Alfred Kurlents'i «Loterii meetodi» puhul.

Ego-geenius.

Ikka närveldab Kohr eluolu pärast. Võtab paberikorvist lehekese, millel neli värssi lahja sappi, valab sinna neli värssi samasugust juurde ja viskab lehekese tagasi. Juba on Kohrussegi olude ja ümbruse tõttu pesitsema löönud sadismi idandeid. Ta mõlleb vanahärra puhul: „Vänta nüüd päälegi kaelakesi, aga kui ma sind ivakene kurgu alt pigistaksin, nagu korra, kas ütleksid, kuidas on lugu meetodiga? Või koksatada roosaf kukalt vastu sohvaraami, nii et vajalikud sõnad ise vurrude alt välja lendavad? ...“

Anumine ning mangumine on andnud viimaks tulemusi, pärast kolmekordset iseseisvat katsetamist katses- tatakse nüüd Kipitaiga ühise meetodi abil, kuid asi ei õnnestu ikkagi.

Rahajõmmi tõusiku lahkus peegel- dub Kohru unenäos, — ta on rikas ja reisib Rootsist Luksemburgi Laenab raha, — kellele kakskümmend viis senti, kellele viiskümmend, mõ- nele koguni ühe krooni.

Kipitai surmaga kaotanud usu leiut- tada meetodit hüüab Kohr korduvalt: „Kuis on kohutavalt väikeseks jää- nud elumõte!“

Üks tõsine talurahva laps.

Omapärane ehtis tüüp on üliõpi- lane Edgar Mahlakask. Lühike tüse mehejurakas, kellel kümme aastat

tudeerimist seljataga. Omab napole- oninägu. Kestev teaduste uurimine on jäänud näole kõrtsmiku lihava puna, võtnud häälelt kõlavuse ja sil- malt selguse. Ta on täis talupojale kohast flegmat ning omab nii ohtralt külma verd, et keegi pole veel leid- nud, mis suudaks teda tasakaalust viia. Lahinguväljal oli ta jäänud sama külmavereliseks kui kõrtsi- lauas, karjunud kuulipildujat ragista- des „õira!“ — ja saanud vabadus- risti rinda. Edgar Mahlakasel puu- dus põhjalikult igasugune moraali- tunne, kuigi oli õiendanud eeti- ka eksami viie päele. Seltsis igäuhega, kes oli nõus kulusid kandma, kui ta sõbralikult müksas: „Lähme lak- kuma!“ Käperdas igasuguseid naisi plikakesist vanaeitedeni ja oli hääks tuttavaks kõigile libudele, muidugi kuni asi tasuni küündis. Pääle menu naiste juures omas ta suurepäras- mälu ja oskust parajal juhul kasu- tada oma teadmiste raasukest. Teda peeti hääks joomanaabriks, sest võis kaksteist tundi jutustada naistest enda kogemuste põhjal — üks jutustus rasvasem teisest. Kuna ta oli ilus, jõhker, ei põlanud kellegi sõprust ja sõimas kommuniste, ennustati talle kõrgejoonelist karjääri, kuni ministri- toolini. Ta võis tõesti veenvalt öelda: „Ei minu käest naised kuhugi lähe!“

Oma päevikus jutustab Kohr oma meetodist: „Kasutasin päälle kõigi

elumiste uut tabelit: ülal pilt loosi- missaalist, selle allkiri: „Tallinna, 24. IV. Päävõit miljon senti langeb piletile nr. 85838. Viibin ise sääl juures ja juhin seda. Telepaskoobi tarvitamise tõstsin kümneni.“

Võitnud „selle meetodi abil“ mil- joni, kardab Kohr ometi katsestada kohe uuesti, mõnuleb aga selle ase- mel oma naisteküti uhkes enese- tundes perenaise armumise puhul temasse. Võtab võidu notari kaudu välja ja kaob teadmatult nagu üm- bruse vastu vimmas arg põgenik ku- nagi.

Kohru ja teiste tegelaste kaudu peegeldub ilmekalt tänapäeva harit- laste — valmiva intelligentsi — tra- agika. Kui haridusministeerium oma kolmekümnekuulise kuusipendiu- miga kõidab inimesi ülikoolis vire- lema, siis pole ime, et need, kes ei taha lõpetada tiisikuse või hulluma- jaga, kes ei taha saada elusaiks Kipitaideks, ja kellel pole usku, et kahe palja käega saab töötada ise ja õpetada teisi moodsa töökooli meetodi järele, siis pole ime, et kõik need muutuvad Kohru taolisiks ark- jeristeks. Samm-sammulisel trügi- misel läbi elu pillutakse kahjatsematult üle parda kõik varasemad tõekspi- ded ja siis ongi käes olukord, et juba „pisutki kõrgemal kohal hakkab kergeksjäänud päake pööratama“.

A. Suik.

Üliõpilastüüpe eesti kirjanduses¹⁾.

„Laaberdajate“ ja „tuupijate“ tüüp.

Vaadelde eesti kirjandust sellelt seikukohalt peame mõnna, et alles viimase aja töodes üliõpilane saab ilmekama käsitelu osaliseks, kuna mõõdunud sajandi lõpul üliõpilane, kui ainus meie harit'askonna esitaja ja tuum, leidis kirjanduses pinnapealsema kajastuse. Sel ajal nad kui üliõpilased jäävad enamikus töis kahvatuiks. Nad peavad vaid olema alustode, millele rajanduks Eesti tõusev intelligents —

„eesti aadel“.

Siin üliõpilane peab arendama rahvuslikku iseteadvust, peab tõstma ümbruse üldist tasapinda ja omama suurt talupoeglikku uhkust. Jakob Pärn „Mustas kuu es“ ja teised esitavad meile sääraseid tuleviku alustugesid peamiselt sellest küljest, kusjuures jäävad aga tundmatuks nende mured, nende õpingud, nende suhtumised kogu üliõpilaselu.

Autorit ei huvita ta haritlased kui inimesed vaid kui võimsad töömehed. Nad on kui nukud või teatri kangelased, kes peavad saavutama lõppsihi, sest seda vajab rahvas.

Ammutata v haridus peab nii S u b u r g i, P ä r n a, kui ka teiste arvates olema see palsam, mis purustab seisuslikud vaheseinad. Tüübilisema näitena oleks siin vast K õ r v i „K i n d l a s e e s m ä r g i s“ Tõnu Kondrati kõrgesti haritud poeg.

Ainsana erandliku seisukoha kogu selles idealistide peres omab küll M. P õ d d e r i „B o b E l l e r h e i n“.

Bob Ellerhein üldjoontes on küll teistele samaselt hoolas ja andekas. — Omades suure tahtejõu on ta ühtlasi ka mees, kes iseseisvalt läbi suudab lüüa. Kuid tema on juba rippuvuses vanemate majanduslikust seisundist. Kui isa talu põlemisega kaob materjalne toetus, on ka „Bob Ellerheina“ burši vabadusele piir pandud. Detailset käsitelu leiab ka teenistusvõimaluste puudus kodumaal, mis sunnib Venemaale siirduma.

Väärtuslikum osa „Bob Ellerheinas“ seisab selles, et esmakordselt saame pildi eesti üliõpilaste omavahelisest elust.

Nad sammuvad kommete suhtes saksalastega ühel rajal (või vähemalt imiteerivad neid), olles alati valmis kaitsma oma akadeemilise kodaniku au ka rapiiridega. Harrastatakse tihti peale kõrtsides istumist, kui aga mingi tähtpäev end pühitseta lubab. Isegi säärane eestlasest põline „tudeng“, nagu filoloog Voldemar Stark, ei puudu, kes omab meeldiva välimuse, suure tutvusringi ning selle tõttu au annab rohkem õllele, kui õpingutele.

Tähelepanu väärrib selleaegse olukorra iseloomustisena veel saksa soost üliõpilaste üleolev suhtumine utesse juurdetüüjatesse, kus pahaks pannakse isegi seda, kui talupojast üliõpilased jäävad Raekoja

platsi ja Rüttili tänava nurgale seisma, kuna see olla põline värvikandjate eesõigus.

Noor-Eesti ajajärgul

on üldine tendents psühholoogilisele vaatlussuunale lähenev, mis ka ilmekalt peegeldub A. H. T a m m s a a r e üliõpilasnoveellides, kus autori kogu tähelepanu köidavad noorte, alles kujunemisaastates olevate üliõpilaste kannatused ja kõhklemsed seksuaalküsimustes.

Nagu motoks on neile kõigile pessimistliku Muhem'i kõrtsis lausunud sõnad: „Kes Ainole silma vaatab, tahab tema kätt puutada, aga kes puutub kätt, see tahab pead silutada, on aga kord pead silitanud, siis himustab palmikuid päästa ja häda sellele, kes seda teinud, sest see peab ka tema vöö lahti võtma, olgu heaga või kurjaga.“

Üliõpilane on siin lihtsalt tudeküllane arenenud inimene, kes vaevleb armastusprobleemide kallal. Ta on kogu aeg positiivne, võitleb ja näitab suunda, kuidas õnnelikult olukorda ületada kõigist takistustest hoolimata.

Nad on meile nii lähedal, et tunneme nende kõigi Kulnode ja Karlade janu ja saamatust.

Iseseisvuse ajal

saab üliõpilastüüp oma mitmekesisuses juba üksikasjalisema käsitelu osaliseks. Hakkavad erinema eritüübid.

Neist silmapaistvama osa praegusel ajajärgul moodustavad küll n. ü.

„laaberdajate“ tüübistik,

enamikus esitavad neid vanematevara-pilajama-pandud korporandid.

Baasis, millele see liik üliõpilasi tugeneb, on materjaalselt jõukas, enamikus ka üldisest tasapinnast arenemise poolest ette jõudnud, kohati küll iseseisvuse algajajärgulikkude suursehullustuse ajal tekkinud tõusiklikku perre kuuluv.

Üldjoontes kui inimesed kannavad nad kõik elu nautimishimu ja kergemeelsuse pitsertit.

Neist iseloomu varjukülgedest hoolimata lähemal vaatlusel nad tunduvad meile omeli küllalt elukogenutena ja lõgivõimelistena.

Tüübilisem neist on A. K i v i k a s e „J a a n i“ ja J ü r i p ä e v a s“ esinev S a a r e K a r l a.

Ta on tõesti esialgu korporant neile, kes selle sõna al mõista tahavad tüüpi, kelle ülim lõbu seisab joomises ja uhkeldamises, kuid tarbekorral, kui vaja on kõva kätt, näit. kas või tülis õe ülikooli saatmisel, on ta täieline Saare Andrese poeg. Tema ja ta kindlalooline isa oleksid nagu käbi ühest kannust.

See suur enesetunne, mis ka kõige raskemate lõõkide puhul leiab pääsetee, seisiku see või koju tagasitulekus peale

pärandusosa kaotust, mis teistele näib küll armupalumisena, toob selle tüüpi nii süüdlasena kui tahes meile kui inimese väga lähedale.

Viina, naisi ja seiklusi armastavatest üliõpilastest küll kõige elurõõmsama kaju on loonud J. P e r t o m a „S i r p õ i t e s“. Riomar on täieline optimist. Ta armastab joominguid, õiseid visite lõbumajadesse seepärast, et on noor ja tahab elada. Ta on endas kindel, et kui saabub aeg — siis purustab kõik vanad sidemed ja astub kainelt ja kogenenult ellu. Sest üliõpilaselu on „tüürke ja võimas kotka lend“. Kui selline on ta otse vastand mitmes teaduskonnas korraga õppivale pessimistlikule Muhem'ile (A. H. Tammsaare „Noored hinged“), kes on veendunud skeptik, kuna on läbi elanud nooruse „Sturm und Drangi“. „Pole armastust“, on ta hüüdlause. „Armastus andku maad Bacchusele!“

Sellised on teadlikud, elukogenud mehed. Nad seikleavad tahtega, sest see meeldib neile ja neil on võimalused olemas. Kuid korra, kui need kaovad, on tõenäolik, et see, ennemini lõbutsemises seisnud, energia hulk rakendub produktiivsesse tõhhu.

Selle mõõdupuuga võime enamiku n. n. „laaberdajaid“ burši tüüpe koondata Erandnähtena tuleb küll vaadelda M. M õ t s l a s e „L i b l i k u l e n n u s“ Andres Karotomi isikut. Ta elukäik üldjoontes sarnaneb Saare Karla omale, kuid ta kergemeelsus, mis samuti baseerub isa jõukusele, on seotud haiglase tahtejõuetuse ja elutüdimusega. Ta on hoolimatu nii oma vanemate, kui ka naiste suhtes, kellega tal üks armulugu teisele järgneb.

Selliste iseloomu joontega varustatult kõrguselt korra langeda — pole enam lootust pääsemiseks. Kui erandnähe, n. ö. autori valulaps, kellele osa pahesid on sihilikult külge poogitud, ei peaks ta sugugi „mene, mene tekkel“ mõjuma, nagu tuntud kirjandusarvustaja A(nton) J(ürgenstein) tähendab „Postimees“ nr. 92., 1927.

Andres Karotomile haiglase iseloomu ja jõhkuse poolest seisab väga ligil Edgar Mahlakask (A. Kurlentz, „Loterii meetod“), kümme aastat studeerinud ja igatühega kergesti seltsiv mehenäss.

Raske on mõista tema teguviisi, kui ta õssi joobnuna maskeraadilt tütarlapsaga tulles sõnab sõbrale: „Ole hää mees, anna voodit kasutada!“ ning, sõbraga samas toas olles, rahuldab oma himusid.

L õ b u t s e j a ü l i õ p i l a s e t ü ü b i s s e o n k ö i k i d e a u t o r i t e s u h t u m i n e e i t a v, k u i g i a e g a d e k e s k e l o n n. n. „kuldse nooruse“ üks olulisi kaasnähteid olnud lõbutsemine, huumor ja väike kergemeelsus. (Järgneb.)

Edgar Saks.

1) Kirjutatud enne viimaseid „Looduse“ romaanivõistlusi.

Sõit Kaunase spordi-olümpiaadile.

Eesti Üliõpilaskonna esitajate aruanne.

4. Balti riikide üliõpilaselümpiaadile sõitis välja Tartust 19. sept. õhtul 12. liikmeline Eesti meeskond ühes 3 esitajaga. Järgneval päeval jõudes Riiga ja kokku puutudes edaspidisel teel Läti meeskonnaga, selgus meile, et Läti võistlejate hulgas esinevad ka konservatooriumi ja kehakasvatuse insiituudi õpilased. Et selgusele jõuda, kas nimetatud õppeasutised on SELL-ist osavõtivate ülikoolidega üheväärsed ja kas nende kasvandikud on vastavad üliõpilastele, otsustasime samal päeval Kaunases olümpiaadist osavõtivate ülikoolide meeskondade esitajate koosoleku kokku kutsuda. Kaunasesse jõudes tegime teatavaks oma soovi Leedu esitajale, mille peale nõupidamine kokku kutsuti. Leedu poolt võtsid osa nende üliõpilaskonna esimese ksv! Pankauskas ja ksv! ksv! Bulota ja Petrauskas; lätlastest ksv! ksv! Plume ja Luckstinnh ja meie poolt ksv! ksv! Lill, Tikk, Parek ja Tiisfeldt — meeskonna vanemana. Meie poolt tehakse ettepanek selgitada arusaamatusi, mis on tingitud Läti meeskonna koosseisust ja juhitakse tähelepanu SELL-i statuudile, mille järele osavõtjad peavad olema Balti riikide ülikooli immatrükuleeritud üliõpilased. Läti esitaja, ksv! Plume püüdis näidata, et meie poolt olla välja tulnud sõna „Hochschule“, mis stauduudis seisab,

vale tõlgitsemisega. Nemad mõistavad „Hochschule“ all ka teisi õppeasutisi, nagu konservatooriumi kehakasvatuse insiituuti (mis neil ülikooli alla ei kuulu), ja mille kasvandikke tulevat lugeda üliõpilastele võrdselt. Meie sellekohase küsimuse peale seletas aga ksv! Plume avameelselt, et mainitud õppeasutistesse sisseastujatelt keskkooli lõputunnistust ei nõuta. Meie teatasime selle peale, et Eesti meeskond on välja sõitnud pidama olümpiaadi üliõpilastega, nagu seda näeb ette SELL-i statuuat ja ei või kunagi lugeda üliõpilase mõiste alla kuuluvateks neid isikuid, kes õpivad seesugustes õppeasutistes, kus ei nõuta sisseastujatelt küpsusetunnistust. Leedulased ei avaldanud oma seisukohta ja palusid küsimuse kaalumiseks vaheaga. Paitisid, et leedulaste ülesastumine koosolekul on tingitud nende seisukorrast, kuna nad olid olümpiaadi korraldajad ja seega lätlaste ja meie kui külaliste vastuvõtjad. Erajutuajamises aga kriipsutasid leedulased seda enam alla oma solidariteeti meiega ja pidasid lätlaste tõlgitsust ebaõigeks niug rõhutasid, et nad oma meeskonna kokkuseadmisel talitsid samadel põhimõtetel kui Eestigi. Peale vaheaja esinesid leedulased kompromiss-ettepanekutega. Nii tehti ettepanek, võisilused ära pidada olümpiaadina ja pärast protest sisse anda, või jälle lihtsalt rahvusvahelised võistlused. Kuna põhimõtetelise küsimuse lahendamine kompromissil teel vastuvõtmatu oli ja

teiseks, rahvusvahelistest võistlustest osavõtuks meil luba puudus, ei leidnud need ettepanekud meie poolt vastuvõttu, kuna nad küsimust täielikult ei lahendanud. Lõpuks olid lätlaste nõus loobuma ühest võistlejast, kehakasvatuse insiituudi õpilasest, aga mitte konservatooriumi kasvandikust. Kuid teatavasti oli viimane võimeteli parem esimesest. Siin tuli selgesti esile lätlaste soov võita igal tingimisel, abinõusid valimata.

Leedu esitajad peale mainitud kompromiss-ettepanekute mingit seisukohta koosolekul ei võtnud, ja meie meeskond oli otsustanud, et ta ei võisile mitteüliõpilastega, missugune seisukoht koosoleku teatavaks tehti. Meie kindel seisukoht aga viis lätlaste tasakaalust välja. Nad tungisid meile kallale etteheidetega, kahtlustades meie meeskonna koosseisu seadusepärallikkuses, millele lisaks ksv! Plume nimetas meie otsust — ära sõita — e b a g e n t l e m a n l i k u k s ja nimetas, et meil puuduvat „lasteluba“. Säärase ebaakadeemilise ülespidamise puhul lahkusime ja teatasime leedulastele, et niisuguste väljenduste peale meie lätlastega enam läbi käia ei saa.

Lahkusime reedel, 20. sept. õhtul Kaunases, avaldades meid saatvatele Leedu esitajatele kahetsust, et meist mitteärarippuvatel asjaoludel sunnitud olime võistlustest loobuma.

Tähendame lõpuks, et kõigis küsimustes ja seisukohtades valitses täieline kontakt ja üksmeel meie meeskonna esitajate vahel.

A. Kitzberg'i „Libahunt“.

Vaavetenduse puhul 8. oktoobril.

Mitte alati ei ole kirjutatud tindiga. Faust müües oma hinge Mefistofelesile pidi selleks tarvitama enese verd. Vana Jehoova ähvardas Nebukatnetsarit tulekirjalise „mene, mene tekel'iga.“ Mõnigi olevat kirjutanud romaani pisaratega.

Libeda ajakirjanikuna peaksin kirjutama selle arvustise lahja suhkru ja sool-vee seguga, et mitte armastit tekitada — ma oleksin kellelegi ülesostetud. Auväärt kadunu kirjaniku pärast tahaksin küll meeeldi punase korrektoori-tindiga ära märkida allpoololeva hinnangu.

Eks me ju kõik kooliajast tunne Tiinat, meie draamakirjanduse kaunimat kuju, toda hingelist loodusintelligendilt „nõiatütart“, libahundi hõõguvate põlevate silmadega tütarlast Kas ei ole teataval määral klassiliseks muutunud see ilus sümbolne kuju — „vabade inimeste tõust“, elujõuline rahva tuum keset allsuvvat orjalikkust? Ning kas ei ole meie mitte kohustatud säilitama seda kuju kui teatud kultuurilist vara meie lavadel, käitledes seda kui pühimust ja aegajalt teda välja tuues päevavalgusele, nagu seda üle pikema aja oli ette võtnud „Varemuisse“ teater.

A. Kitzbergil oli lavalist verd.

Peaaegu shawliku täpsusega annab

ta draama teksti kõrval juhatusi näitlejate tundmusvärvingute ja lavastustolmingute kohta. Too aeg — külalava ja arenemata teater nõudsid seda. Lavastajad polnud.

Tänapäeval on meil õigus lavastajalt nõuda enam kui seda kirjanik on ette näidanud. „Tänapäeval on teatris lavastaja looming“, kirjutas veel hiljuti korrutades tõsisaja keegi teatritundja „Tulenkantajais“.

On täiesti ülearune tähendada, et kirjaniku lavastus kujutus kõige halvemal juhtumisel lavastusteostuse minimaalnormi kujundab, mis allpool seda, see on diletantsuse ja pääliskaudsuse produkt.

Libahundi lavastaja oli pääosa-lisil kohati luband libiseda sarnasesse ebameeldivasse seisukorda.

Teises vaatuses harjusin hetkellselt kaasikuga, kuigi kirjaniku silmadega oleks pidanud tagajärjetult keset lava otsima jämeda tüvega tamme.

Kui aga lavale ilmus „etnograafiliselt tõetruu“ kaunis kergel sammul affekteeritud häälega maaneitsiku kuju, siis oli palju vaeva, et selles ära tunda Tiinat. Kogu vaatuses kestel ei saanud kuidagi harjuda sellega. Ilutsemine metsas, vaimustus loodusest, Marguse ootuse ärevus, siis pisike armumäng „kutsa säh — üks käsi, kutsa säh — teine! jne.“ Seda ei olnud, oli

midagi muud, mille pärast piitlik hakkas. Oli häameel, kui vaatus lõppes. Ainult Mari tugev ja selge esinemine jäi teatava rahuldustundena meele. Pr. Pirni hääli liikus ilusates madalates toonides. Mari tõuline loomus oli esindatud kiiduväärt ühtlaselt. Kolmas vaatus kujunes vaatamisväärses. Alguses oli massi meeleolu küll uatuke kuntslikult üles kruvitud, lahendus aga ringmängudega voolavaks ja tõetruuks. Jook-sukorraldus ja rühmade paigutus oli lavastajal hr. Türkilt eeskujulikult järjestatud, samuti vaatuse lavalline lõpp-lahendus Pr. M. Türk Tiinana ei suutnud selleski vaatuses jõuda selle kuju traagikasse, jäi oma liikumises samuti raskepärases ja hääles poolikuks. Selle tõttu läks ka kaduma vaatuse lõpposa müstika. „Libahunt“ pole ju realistlik, vaid müstilne teos realistlikus miljöös.

Neljas vaatus andis ilusa lavapildi. Ka tegelaste arendid olid valitud huvitavad. J. Põder Marguse osas, kes teises vaatuses jäi ebamäärasesse, hakkas siin omama enam vähem kindlama ilme, kuigi sai hakkama paari faux pas'ga. Pr. A. Kõnsa tõesti meisterlikku kõnelusse (pr. Kõnsa mängis vanaemat) segas paaril korral liig tugeva halemeelsushüüdega ja teritas Tiinat natuke commedi dell'artliku hüüdega. Esimene ja viimane vaatus oli mängu-

Kaunase spordiolümpiaadile sõitjad.

Lahetagune sõnumik II.

Soomlasil näib rohkesti kalduvust austada traditsioone ja pidada pühaks maksvald kombelid ning konventsioone. Seda on seekord mõeldud eeskätt intelligentsist, Mispärast tundub, nagu peaks soomlasel ses suhtes olema sarnasust inglastega. Soome haritlaskond on vanem meie omast, ta kodu- ja seltskonnakultuur on juurdunud, tal on aastakümnete pärimusi maitstes ja töekspidamis. Selle tulemusena on märgata oma peenendunud ja ülimaliku töökultuuri sademaid, püüdu suurejooneliselt, džentimennikule, mis avaldub näit, eriti kodukultuuris, elamute välis-uusi sisustusstiilis, isiklikus elukorralduses jne. Tugev omapärasuse tung ägeda rahvusliku paatosega, mis ilmneb näit, vihas rootslaste ja venelaste vastu, ka kõige moodsamate kultuursõnade visas soomestamispuutus, tahtes igal alal olla põhjani küündiv, esimene, ületav ja üllatav (sport, teadus), see kihutab säilitama seda, mis teatakse olnud isadele omane, et sellele olla truu. Kuid teisalt tung olla arenguga kaasas, olla eesotsas, juhtiv, see avab maa kõlgele uuele, mis tungib väljast. Soomes elades on tunne, nagu oleks kõik ukсед ja aknad pärani modernile Euroopast ja Ameerikast. Soomes on igal vähegi enesest lugupidaval talunikul maal auto, linlastist rääkimata. Säärasest autode rohkusest võidakse meil esialgu ainult unistada. Raadio on vähemalt 100% levinenum (n. 100.000 kuulajat), grammofon, tantsud, moed, väliskaubad, eriti ehtimise ja tehnika alalt,

tempoga hoitud ühtlased ja kaunis meeleolukad. Oli tunda, et olit tehtud alusmüür, p ä l e a g a o l i e h i t a t u d p i n n a l i s e l t j a s ü v e n e m a t u l t, nähtavasti meeleoluta, armastuseta selle kauni Tiina kuhu vastu, kelle pärast maksaks teatris istuda enam kui üks kord. Ja ei ole palju nõutud näitlejalit, kui et nad armastaksid neid kujusid, kõda nad kehastavad.

B. Pärl.

on ujutanud üle kogu Soome. Kauge- maillegi metsanurkadesse on tunginud sildisukk ja lakk-king. Aga ka välismaa moodne kirjandus (Rendarquc'ist juba 5-es trükk!) ja muusika levib siia imeteldava nobedusega. Tundub, et maailma pulss Helsingis lööb hoopis tugevama kui Tallinnas või Tartus. Ja ometi tundub, et soomlased ses „internatsionalismis“, ses võõrõjude uputuses ometi suudavad jääda soomlasiks, vähemalt valmsem intelligents, kes nii ablas ei ole ahmima kõike uut.

Seevastu on meie omapärase kultuuritraditsioonideta haritlaskond suuremas hädaohus. Meie kultuuri püsiv põhikapital on alles naeruväärt väike. Eriti mõnel alal tundub otse imesteldav, kuidas oleme juurteta tänapäevainimesed, haljad ja modernid vanade kultuurmaade ja isegi Soomega võrreldult. Kõik on uus — riik ja riigitegelased, kool, ülikool, maareform; meie kirjakeel on alles nobeda arengu ja kujunemise staadiumis, samuti kirjandus, teadus. Kõik on alles saamisel ja just seepärast tundub nii lahe hingata, igalpool vabad käed nii teha ja sinna suunata kuhu arvame heaks, igalpool kuhjaga ülesandeid ootamas tegijaid. Kõige üle uuduse ja värskeuse rõõmus läige. Sellest õhkkonnast tulles tundub teiste maade kultuuriline, majanduslik ja poliitiline elu, mil tuhandeid sidemeid minevikuga, seotud, ebavaba ja traditsioonide austamise tõttu kuidagi vanaaegne. See kogemus võib esimesel pilgul masendada, alles vähehaaval õpid hindama selle asjaolu rõõmustavald ja väärtuslikke pooli.

Mulle jätab

Helsingi ülikool

eeskätt vällmuse ja sisustuse, kuid ka võrdlemisi keeruka vastuvõtu korruga, üliõpilaste õiguste ja kohustistega, loengute korraldusega ja üliõpilasorganisatsioonidega auväärse ja hallipäise mulje. Seda vaatamata sellele, et näit. Tartu ülikooli püüdnud pimedad ja vangikoja võlve meeldetuletavad käigud ja auditooriumid on veelgi kitsamad ja rõhuvamad. Õleti on kogu Senati turu ümb-

rus Ülikooli, Nikolai kiriku, Valitsusehoone ja eramajadega enim vastolus muu linna värskete ja uuestiilse ja seevõrra koduse arhitektuuriga. See soomlaste pühapaik jätab võõrale, kel puudub õilistav pieteet, halli ja kuidagi tussase tunde. Rääkimata mingist määratud muljeist ei tundu ins. C. L. Engeli kuivas, antiiki jäljendavas stiilis märgatavat personaalset elamust, omapära ega jõudu, mida imetled Helsingi võimsas raudteejaama hoones, Kallio kirikus, Suomi pangamajas ja lugematu mis ehitusis.

Helsingi ülikoolis puudub meie pidulikk ja üldine immatrikulatsioon. Ülikooli avamisel esineb rektor aulas ainult pikema kõnega, mille ärakuulamise järelle minnakse laiali või järgnevalde jumalateenistusele. Õpiramat saadakse rektorilt hiljem, määratud päeval ja tunnil rektori kabinetis ilmumisel, kus uustulnuk oma käega kirjutab nime suurde matrikliraamatusse, milleks ülik. teener talle pidulikult ulatab sule, mispääle rektor käesurumiseiga annab õpiramatu ja matrikli. Rektori juures käiakse osakondade kaupa. Helsingiski on au sees igivana akadeemiline veerand, kuid meie taldadehõõrumise asemel tõustakse siin prof. ilmumisel koolipoisilikult püsti. Loengud ja harjutused kirjutab prof. ise hoolega õpiramatuisse ja peab nimesittiku ning semestri lõpul märgitakse kui virgalt keegi on loenguil istunud ja harjutusi teinud. Üldse on õppekorraldus hoopis koolipärasem ja kahtlemata eduks töötulemusile.

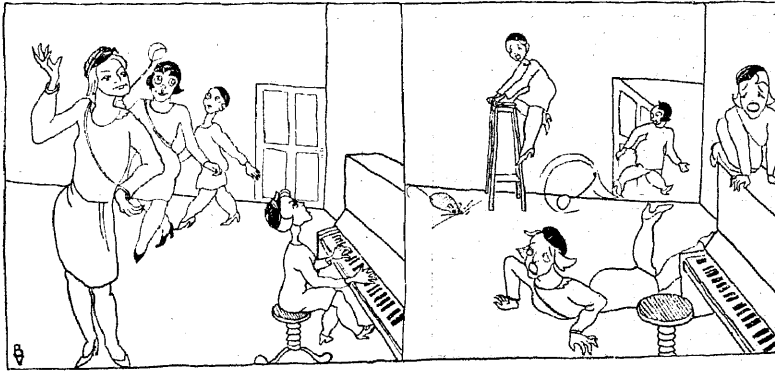
Tunduvalt erinev on ka

doktoripromotsiooni

lavastus. Neid ei peeta aulas, nagu meil, vaid teaduskonnamiselises auditooriumis ja üldse puudub neil see pidulikkus, mis meil. Oli juhus ühel nelst olla vaatajaks ja kuulajaks.

Suurema, tavalise auditooriumikateedri ette on asetatud teine väiksem promovendile. Kateedri ees harilik laud. Pinkidel on võtnud istet muudeseas prof. L. Kettunen, prof. A. M. Tallgren, lekt. V. Ridala, dots. A. Anttila, dr. phil. A. Penttilä ja hulk magistreid, nende seas ennekõike Elsa Enäjärvi, soome põhjamaise kodu kauneim õis, kes täna ei ole tavaline päältkuulaja. Auditoorium on täis. Martti Haavio on ju kuulus isik Helsingis: kõnemees, üliõpilaspoliitik, luuletaja, teadusmees. 1/41 astub kateedri kohal olevast kõrvaluksest sisse promovent oponendi prof. em. K. Krohni ja prof. A. R. Niemi saatel. Asjaosalised on pidulikkus riietuses. Promovent asub tillemas kateedrisse, kuna suurem jääbki tühjaks. Selgub, et promovent ise on ühtlasi väitluse juhataja. Esitanud sissejuhatuseks umb. poole tunnilise soomekeelse kokkuvõtte saksa-keelse väittekirja meetoodist ja tulemusist ja loetlenud rea trükivigu ta tõustes püsti (promovent kogu aeg istub, ainult pateetlikumad pöördumised oponendi poole soovlitatakse seistes, samuti kuulab püsti oponendi sissejuhatuse ja lõppotsuse — nagu kohtus!) prof. oponenti esitada vastuväited. Prof. Krohn tõuseb, hindab sissejuhatuseks kõnes-

Meieaja amatsoonid.

Ei vaen, ei sõjakärin, ei välk,
ei kõuemürin

oleva aine (ahelmuistendite) uurimise tähtsusest, istub siis 1½ tunniks süüdistaja pingile. Väitleja vastab rahulikult, kuid jääb mõndagi võltu. Sooritanud väitekirjas põhjaliku tuulutuse rõuseb prof. tunnustava lõppsõna ütlemiseks, millele järgneb promovendi etthaavioliku tempramendiga peetud tuline tänukõne prof. Krohnile kui suurele teevajale ja õpetajale. Rohkem opoerente ei ole. Kombe kohaselt küsib promovent publikult vastuväiteid (publikuga räägiti istudes); neid ei leidu. Siis on tulnud prof. Niemi kord esineda: ta tõuseb ja kuulutab väitluse lõppenuks. Teise prof. ülesandeks ongi ainult valvata ja lahutada, kui väitlejad pooled peaksid sõnutsi või käsitsi pörkama kokku. Kui seda ei juhtu, jääb ta tööks ainult koosoleku lõpetamine. Järgnevad muidugi käesurumised ja õnnesoovid. Mis edasi sünnib, jääb juba eesriide taha ja on saladus.

Traditsiooni kuulub muuseum, et väitleja peab jätma väitekirjast 400 eksemplari ülikoolis väljajagamiseks. Kuna väitekirjad enamasti trükitakse omal kulul, siis on kogu see lõbu nähtavasti õige kallis. Ülikooli teener (muide, see on väike hallipäaga härra, meie Simoni kõrval kääbus, ka vist pisut erinevate ülesannetega) tõi väitlusruumigi sületäie raamatuid, kuid neid jagatavat ainult kandidaadi eksami sooritanulle, magistritele ja neist kõrgemale härradele, seejärel ei usaldanud minusugune kollanokk neile läheneda. Aga selletagi nad kadusid kui kuumale kivile paari minutiga härraste pihku. Üks neist juhtus minu kõrvale ja nii sain minagi poole pilguga silmitseda raamatut, mille aine ja käsitlusmeetod tõsiselt erutas mu pisut unumajäänud folkloristi instinkte.

Oli nagu pisut kahju, et polnud aula pidulikkust, teaduskonna dekaani kõrges kateedris näidandit dirigeerimas, sekretäri väitleja mineviku patte ja saladusi paljastamas, pikka punast lauda kateedrite ees ega rida opoerente selle taga. Aga ega siis igalpool pruugi olla ühtviisi ja see just kena ongi, et mujal on teisiti ja selle eest on Soomes iga 5 a. järele hoopis hiilgavamad pidustused, millest võtavad osa kõik nende aa. jooksul valminud magistrid ja väidelnud doktorid.

Hiir, hiir!...

Helsingi ülikool on meie akadeemiast mitmeti paremas seisukorras: teadusliku töö võimalused on võrdlematult paremad rohkete ja võrdlemisi suurte era- ja ülikooli abirahade tõttu. Samuti on

Üliõpilaskond

muinasjutulikult rikas. Sel on varandusi vähemalt 300 milj. senti, selle seas 300 000 suurt maja ja 100.000 köiteline raamatukogu. Käesoleval sügisel ostis ta linnalt uue 50 milj. sendilise krundi südalinnas, vastu jaamahoonet, krundi, mille tõeline väärtus olevat mitmekordselt suurem. Sinna kavatakse püstitada uus Üliõpilaspalee, milles oleks ruumid eeskätt raamatukogule ja osakondadele. Käesoleval sügisel on Helsingi ülikool ka õpilasarvult ületanud Tartu: puuduvad esialgu täpsed andmed, aga see ulatub 5000-ni.

Veel ühes asjas on soomlased jõudnud ette Eesti Üliõpilaskonnast: akadee-

Mees motiividega.

Vastuvõttust loobumine välisdiplomaadi juures.

Mis ta sihtis...
Mis ta muud kui kooki tahtis...

milise käsiraamatu väljaandmises. Juba 1926 ilmutasid nad „Üliõpilase käsiraamatu“, mis kandis enam ideoloogilist ilmet. Tänavu sügisel järgnes „Üliõpilaskalender 1929/30“, mis on täitsa praktilist laadi. See sisaldab esmalt andmeid kõigi Soome ülikoolide ja teiste neile vastavate kõrgemate koolide kohta üksikute teaduskondade kaupa professore nimestikuga ja juhistega töökorralduseks. Siis üliõpilaskonnist, nende organeist ja asutisist ja kõigist osakonnist üksikult. Edasi juhatusi õpingute majandusliku külje korraldamiseks, väärtuslike näpunäiteid ja väljavaateid eri kutsealadel, ühes täpsete palgaandmetega. Järgneb teateid Soome Üliõpilaskondade Liidust ja rahvusvahelisest Üliõpilasliidust. Ja lõpuks kõige huvitavam osa, ilusa huumoriga kirjutatud „Kuidas korraldab üliõpilane oma elu päälinnas.“ See on määratud esijoonese „fuksidele“ või „kollanokkadele“ nagu esimese aasta üliõpilasi siin nimetatakse, ja sisaldab mõnusaid juhatusi, kuidas rahaasju ajada, kust osta ülikond, kust kübar, millist rätsepat tarvitada, kust saada tualeti- ja töövahendid, kus lõunatada jne. jne. Raamat on hästi õnnestunud ja ostarbekohane. Mõtte tekkimisest kavatsuse teostamiseni on kulunud kõigest ½ aastat. Meil on selletaolist kavatsust haudunud juba aastaid, kuid täniseni pole veel midagi tulnud päevavalgele. Ometi on tarvidus säarase praktilise käsiraamatu järele vististi suur, mitte ainult esimese aasta üliõpilaste vaid ka abiturientide seas, kes alles teaduskonda otsivad ja vanemailegi kaasõitlajale oleks ta käepärane nagu mõnele muulegi kodanikule, kes otsib kokkuvõtlikku informatsiooni meie ülikoolist.

Möödunud

üliõpilaspäevade järelkajana

kuuldub, et soomlased on Eestis lähemaid sidemeid loonud ainult korporatsioonidega. Savolased näit, on korp. „Estika“ liikmetega vahetanud linte ja osakond kavatses sobitada ametliku sõprusvahekorra. Eestis käinud soomlased ei räägigi palju muust kui korporatsioonidest ja suure osa meelest nähtavasti korporatsioon on Eesti ainus organisatsioon tüüp, nagu Soomes osakond. Seda võiks võibolla seletada sellega, et eesti üliõpilasseltside sisemine demokraatlik korraldus ja eriti nende vaimne õhkkond on lähemal soome osakondadele, mis pärast korporatsioonide välissära, pühitsetud traditsioonid ja suhtlemise galantsus köidab enam meeli uuduse ja erinevusega. Kus on küsimuses külaliste vastuvõtt ja esindamine, sääl ei suuda seltsid korp-idega võistelda. Nii tuleb, et senised hõimutegelased ja — teoreetikud, kes vist erandina kuuluvad seltsidesse, jäävad laemas ulatuses loodavaist tegelikest suhetest kõrvale. Korporatsioonid näitavad eski asjas oma vitaliteeti. Osutamata viimase ajani vähematki huvi hõimuküsimuse vastu, on nad äkitselt tõusnud hõimusuhtleajate esirinda. Nende saavutusi kroonib korporatsioonide-liidu stipendium soome üliõpilasele. Kus on siis eesti üliõpilasseltsid ja -kogude jäänused? P.

Tuleks eriti kaaluda kirjastamise andmist Akadeemilisele Kooperatiivile.

Ksv! Paalman selgitab IV Soome-Eesti üliõpilaspäevade resolutsioonide, redaktiivset tööd, mida Soome poolt soovitud enne nende lõpulikku vastuvõtmist.

Ksv! Leesment: Kui võtame vastu resolutsioonid, peame neid ka täitma. Nende paljalt paberile jätmisest ei aita. Senini on soomlased selles meist ette jõudnud.

Peaksime omalt poolt suurendama üliõpilasvahetuse võimalusi ja algama stipendiumide määramisega,

kuna meil seni ühtegi ei ole olnud.

Eesti Korporatsioonide Liidu nimel teatan, et oma tänasel koosolekul otsustas E! K! L! määrata üks stipendium Soome üliõpilastele 400 kr. suuruses Tartu Ülikooli juure. Tahaksin loota, et see ei jää viimaseks, vaid tõuseks stipendiumide arv vähemalt Soome kõrgusele.

Ksv! Kull — resolutsioonide täitmist maksab siis alles kõneleda, kui nad vastu võetud.

Üliõpilaskonna esimees loeb ette Kaunase Spordi-olümpiaadile väljasõitnud sportlaste ja üliõpilaskonna esitajate aruande (ärarüükitud käesolevas „Üliõpilaslehe“ numbris).

Ksv! Leesment — siin tuleb arvestada kahe momendiga: esiteks, kas oli õige meie esitajate teguviisi kui nad lahkusid olümpiaadilt osavõtmata võistlustest, teiseks tuleb seisukoht võtta lätlaste ebaviisakate väljenduste suhtes. Peale selle tuleks SELL'i järgmisel istungil arutusele

võtta „Hochschule“ mõiste täpne interpretatsioon SELL'i statuutides.

Ksv! Libe — Ei aita ükski „Hochschule“ interpretatsiooni küsimusest SELL'i istungil. Selle oskusega all saab mõista ainult Ülikooli, kuna see SELL'i statuutides ei ole mitte tõlgendatav saksamaises „Hochschule“ kui keskkooli tähenduses. Üliõpilaskonna liikmed võivad olla ainult keskkooli haridusega inimesed. Läti konservatoorium ja kehakasvatuse kool seda ei nõua. Kui nüüd Läti üliõpilaskond hakkab kannatama teistlaadi ekspansiooni, siis võtab ta varsti ka algkooli õpilased üliõpilaskondadesse. Sarnane tagurpidi minek on

vähilaka ideoloogia.

Meie oleme ikkagi püüdnud oma lõuna-naabriga aumehelikult läbi saada, kuid näib, et

lätlane jääb lätlaseks.

Tuleks hakata nendega selgemat keel kõnelema.

Peale üksikute selgitavate sõnavõtude juhib ksv! Leesment tähelepanu asjaolule, et ka kaitsevää võistlustel on esinenud lätlaste poolt samasugune nähe, et on sealt toodud kõrvalisi isikuid võistlejate ridadesse, mille tõttu nad pärast olid sunnitud vabandama. — Raske on lätlasega asju ajada. Oleks meil see vahejuhtumine varem teada olnud, oleks pidanud vist ka teisi otsustama meie esitaja saamise Riia Ülikooli aastapäevale.

Ksv! Leesmendi poolt esitatakse ettepanek, millega tunnustatakse

meie meeskonna sammud õigeks, loetakse meie ametlikkude esindajate haavamised terve Eesti üliõpilaskonna haavamiseks, otsustatakse saata sellekohane kiri Läti üliõpilaskonnale ja esitada „Hochschule“ interpretatsioon SELL'i konverentsile Ettepanek võetakse vastu ühel häälel!

Arupärimine SELL'i keskbüroo asjaajajale

tekitab kõige päält põhimõttelisi vaidlusi, kas on võimalik üldse vormiliselt sellist arupärimist esitada.

Lõpuks võetakse vastu otsus, milles konstateeritakse korratult asjaajaja ametikohuste täitmisel.

4.

Kinnitatakse juhutuse otsused Läti Ülikooli aastapäevale esitaja saatmises ja Maleklubile maitsi jaoks Soome-Eesti üliõpilaspäevadel toetuse määramises.

5.

Valitakse I abikirjatoimetajaks ksv! Riomar, revisjoni toimkonna juhatajaks ksv! Neuman, kirjastustoimkonda valitakse ksv! Everit, Marmor, Libe, Siil ja Mihkla. SELL'i keskbüroo asjaajaja asetäitjaks, kuna ksv! Seeman sellelt kohalt tagasi astunud, valitakse ksv! O. Leesment.

Läbirääkimiste

all läheb elavaks sõnavõtt ksv! Kulli ja Libe vahel, kuna esimene ei leia sündsaks olevat üliõpilasmajas ülesriputatud „Üliõpilaslehe“ hõimunumbri reklaamplakati. Leiab, et sarnane plakaat ei tohiks seal riputada, ega olla hõimusuhte tõlgitsetajaks, kuna ksv! Libe jälle arvab, et see plakat iseenesest olevat õige süütu, ja ei näe midagi paha selles, et kaks noort inimest, olgugi teine teisest soost, paigutatud ühele pildile ja ka suudlemise steeni kujutamist võetavat pornograafiana ainult Jaapanis. Ka ksv! Marmor ja Sauga räägivad plakati vastu ning ksv! Kull heidab ksv! Libe'dale ette labast ja odavat tooni. (Ülesvõtte plakatif on käesolevas „Üliõpilaslehe“ numbris lk. 185).

Koosolek lõpeb kell 1.40 öösel.

Koosolek 30-dal okt. kell 21.

Koos 23 ksv!

Päevakorras: 1) protokoll, 2) Soome Eesti üliõpilaspäevade resolutsioonid, 3) aruanne Kremisi üliõpilasomaabi kongressist, 4) aruanne Dresdeni omaabi õpinädalast, 5) välisloimkonna kokudord, 6) valimised, 7) läbirääkimised.

Juhatab ksv! H Paalman — Protokollivad ksv! ksv! Siil ja Olesk.

1.

Eelmise koosoleku protokoll võetakse vastu.

juures väiksel arvul, kui sel aga on olemas suur ja väike peaju. Ja need kompelle lahendatavate igapäevaste elus nende äratageerimistega, mis võimalikud väiksemate etteffektidega ja suuremate funktsioonide loominguuga. Alinult kui asi jõuab arsti juure, tuleb juure veel igapäevane pühhoanalüüs ja hüpnoos ja teised targad asjad, millede põhimõte on alateadvusest välja hõivata tofupressiindid halvemad ja ebamoraalsamad elamused ning elamusjäätised teadvusest, ja nad siin saata äratageerimisele.

Õige samasuguse väärtusega näib olevat ka alkoholi, sest ta see aine võib rammestada suurt peaju, nii et väike tõpralif ajute jõuab iseseisvate tegevusele. Kui nüüd õigeuflitu kartlase meelest on üks hirmus jõe asi see, et porujommi jäänd meeserahvas teeb hirmsaid asju, tekkides toolid vahel ja suurt tööaja ajades tervemeelseid kõnetäine, siis peame meeles pidama seda, et sedasi peabki tundima, sest alkoholi kõigepealt nõrgestab suurt aju, seda pidurit, mis looma finni pidanud, ja võimaldab sel loomal tõi tõpral välja tulla ja ennast sumuts võistada. Nii on täisjoomine oisefui puhastustuli, mis täib läbi inimese maffast ja neerudest, nii et ta on pärast taas õilis, mitte nii nagu üks kartlane, kellele selline puhastus täitesaamata ideaal, ja see sellepärast peab ene-

jesse jätma igapäevaste faasta ja seda tundma enefega kui oma pärispattu.

Et seda üsalfetitad asja ole ju ta varem ära tundud, nii et usflitudi absoluutsiooni juures tartvitavad alkoholi, ja efs viimasef alkoholiõhustufi, Tartus, Saffateatri, üfs tunnistaja seletanud, et alkoholi mõjuile jõudes tunneb tema enefese peituvfa hirmsfa looma pääsetvat toafsa?!

Siit meie võime leida inimese loomuliftu tartvot ja talduvufit narfootifumidele, ja seda peafid filmas pidama fa meie kartlased, selleafemel, et tühjust peale fundida hübrofütülrühma tahjust. Selleafemel aga nemad panetvad wanduma ja toolama alaealifi ja väetid lapfi kartvufe kartvufe, misfugune wandandmine on üks hirmus jõe asi tõrreldees igafuguste napsidtega, funa fin saivat need väetid omas mitteteadliffufes viiduf neile tootufetele, mis neil pärast rased pidada, ja kui nad neid pärast uudisõhju sunniil tõprade seffis murratvad, siis on see üks suur eeffamm moraalise langemise teel.

Ja palju tahju ei faadeta sellefaudu mitte ainult tõbufefele toaid fa muidu rifutatfe kartvufit maffefainena tartvitades palju häid asju, aga sellest meie firjutame edaspidi.

Kardvustõbbine alkoholi-apostel.

ILMUS ÜLIÕPILASLEHE

HÕIMU=
NUMBER

HIND:
50^{SENTI}

SISUS TÕSIST JA NALJAKAT
→ KES LOEB, SEE KIIDAB!

MÜÜGIL ÜLIÕPILASMAJAS ÜLIKOO LIS JA MUJAL

See kuulutus-plakat tunnistati mõnede Edustuse liikmete poolt ebakõlblikuks 1/2 okt. Edustuse koosolekul.

2.
Ksv! Paalman märgib, et üliõpilaspäevade resolutsioonid on soome „Ylioppilaslehti's" ilmunud, ja arvab, et soomlaste poolt uut redaktsiooni ei tule, ja esitab nad kinnitamiseks. Ksv! Roos teeb ettepaneku, et juhatus esitaks järgmiseks Edustuse koosolekuks läpsama resolutsioonide täitmise kava. Ettepanek võetakse vastu.

3.
Soome Eesti Üliõpilaspäevade aruanne pole küllalt lõpuvalmis, ja lükatakse lõpulik vastuvõtmine juhatus eettepanekul järgmiseks koosolekuks.

4 ja 5.
Aruanded (ksv! Leesment ja Mihkla) võetakse vastu.

6.
Välisloimkonna kodukorra
lugema asumisel tekitab jällegi vaieldusi küsimus, mitmendal lugemisel öieti see kodukord. Hääleteenamus leiab, et kodukord on teisel lugemisel. Selle vastu protesteeritakse. Lõpuhääletamisel seltside esindajad ei hääleta kodukorra vastuvõtmise poolt, ja sellega ei saa kodukord nõuetavat hääleteenamust. See tekitab ägedaid sõnavõtmisi ja seltsidele tehakse etteheiteid töötakistuses, kuna puuduvad igasugused mõjudid kodukorra üldi-

ses kujus mitte vastuvõtmiseks, kuna üksikpunktide kaupa see vastu võeti. Kodukorra vastuvõtmisele vastu ei olla.

7.
Esimeseks abikirjatoimetajaks valitakse ksv! Jutta Olesk. Välisloimkonna liikmeteks valitakse ksv! Sauga ja väljaspool Edustust ksv! ksv! Veber ja Kallas.

Siinjuures manitseb ksv! Leesment, et välisloimkonnale on vaja liikmeid, kes tööd saavad teha. Üldloimkonda valitakse ksv! Ränk. Revisjoni loimkonda ksv! Vilamofi asemele ksv! Göbel.

SELL'i keskbüroo asjaajaja valimine.

Juhatus teatab, et ei ole kandidaatide suhtes eriseisukohta võtnud, ja esitab kõik sooviavaldused Edustusele otsustamiseks. Kandideerivad ja on esitanud sooviavaldused ksv! ksv! Kuulmann, Aspel, ja Peet. Ksv! Leesment teatab, et ükski kandidaat ei ole eriti vastuvõetav, kuid kuna koht nõuab täitmist, siis on Korporatsioonide Rühm jäänud vabaduse valida isikute järele. Ksv! Evert teatab, et Seltside Rühm on leidnud, et kõige vastuvõetavam kandidaat on ksv! Aspel ja toetab teda hääletamisega. Hääletatakse kinniselt. Ksv!

Kuulmann saab vastu 19, poolt mitte ühtegi, ksv! Aspel poolt 10, vastu 10 häält. Ksv! Peet poolt 8 vastu 12 häält.

Seega pole ükski kandidaat vastu võetud.

Otsustatakse uus kandideerimise tähtpäev välja kuulutada 25. novembriks.

8.

Kinnitatakse juhatus e otsused: toetus Loomaarsi teaduskonnale üliõpilaskonna poolt Riia külaskäigu vastuvõtmiseks 50 krooni. Esindajaks Turu Ülikooli aastapäevale on juhatus volitanud Soome stipendiandi ksv! Tael'a.

Revisjoni komisjoni ettepanekul on juhatus poolt määratud erakorraline komisjon läinud aasta kassa-aruande uueks revideerimiseks, kuhu kuuluvad ksv! ksv! Marmor, Muhel ja Libe.

(Järgneb).

Ilmunud ja ilmumas.

Kirjanduslikke uudiseid.
Peale „Looduse" ilmunud võistlusromanide: August Kirsimägi — Puhastustuli (440 lk. Hind Kr. 7.50, iluk. 8.50.) Rudolf Sirge — Kahu! Leiba! Maad! (2-hes köites à 6 krooni). Richard Janno — Metsmees, (216 lk. Hind kr 4.80) (ilmub pea ka soome keeles Kerttu Mustoneni tõlkes). Ernst Krusten — Minevik ja hil, (240 lk. Hind kr. 5) ja Edgar Saks — Kodutu, (255 lk. Hind kr. 5) — on samalt kirjastuselt neil päevil ilmumas: Reed Morn — „Kastreerit' elu" (käsituseks ühe vangi päevik) — ca 7—8 trükip. K. A. Hindrey — Kongo sõit (9 trükip). K. A. Hindrey — Minu elukroonika III (15 trükip).

«Noor-Eestilt» on ilmunud Tammsaare „Tõde ja õigus" II osa, ja I osa II-ses trükis, (579 lk. — 6 kr.). (1-sest osast on teoksil ka läti keelne tõlge Elina Zälite'i) Mait Metsanurk — näidend „Talupoja poeg" (103 lk., kr. 2.00) ja „Ennäe inimest" ümber töötatult uues trükis (332 lk. — 4 kr.). Hugo Raudsepp — Mait Metsanurk (uurimus 472 lk., kr. 6.25) ja komöödia „Mikumärt" (5 vaatuses 151 lk. kr. 2.25).

«Eesti Kirjanikkude Liidu» kirjastusel ilmus neil päevil Henrik Visnapuu luuletuskogu „Puuslikud" 193 lk. kr. 3) Mihkel Jürna — „Üks armastus" (novellide kogu) (152 lk. Hind kr. 3.) Ilmumas: Marie Underilt — ballaadide kogu „Ebajalg" (5 trükip.) Jaan Kärner — luuletuskogu „Tormilüüra" (6 trükip.). Peet Vallak — novellide kogu — „Relvad vastamisi", (10 trükip.) Aug. Gaillitil — novellide kogu „Lõõmav süda" (seni ilmunuta novellid).

Akadeemilised teated.

518 üliõpilast eksmatrikuleeriti.

Viimasel ülikooli valitsuse koosolekul eksmatrikuleeriti õppemaksu tasumata jätmise pärast 192 üliõpilast. Õppimisele ei ilmunud ja teatamata ülikoolist eemale jäänud on 326 üliõpilast, kes üliõpilaste nimekirjast kustutati. Seega langes üliõpilaste nimestikust välja üldse 518 isikut.

Eesti ülikooli 10 aastapäev.

Teatavasti pühitseb meie Eesti ülikool tänavu oma 10-aastase kestuse juubelit, milleks korraldatakse ülikooli aastapäeva puhul 1. detsembril suuremad pidustused.

Juubelist palutakse osa võtma ka meie naabermaade, Soome ja Läti ülikoolide esitajad.

Aastapäeva aktusel 1. det. ülikooli aulas avatakse mälestusmärk vabadusõigas langenud akadeemilistele kodanikkudele.

Mälestusmärgi valmistab kunstnik J. Koort. Märk kujutab bareljeefil kaht üliõpilast, kes kannavad haavatud kaasõitlajat. Tagaplaanil on ülikooli peahoone fassaad. Mälestusmärk on pronksist ja marmoralusel.

Peale selle ilmub aastapäevaks ülikooli väljaandel album ülevaatega eesti ülikooli 10-aastasest tegevusest.

Pidustuste üksikajaline kava ei ole veel täpsalt kindlaks määratud, kuid üldiselt toimuvad pidustused aastapäevade pühitsemise traditsiooni järele. Nad algavad 30. nov. õhtul üliõpilaste rongikäiguga tõrvikute valgusel.

1. det. on aktus, mis võib õige pikaks ja huvitavaks kujuneda. Peale aktuse on ühine lõunasöök ülikooli õppejõududele ja Edustuse liikmeile. Õhtul on „Vanemuises“ ball.

Hiljuti oli Edustuse poolt kokku kutsutud üliõpilasorganisatsioonide esindajad, kus neile pidustuste kohta informatsiooni anti.

Ülikooli valitsus kinnitas:

arst Joh. Sõrra teise haavakliiniku nooremaks assistendiks.

Loomaarstiteadusk. abijõududeks määrati loomaarst Alar Undritz, stud. Evald Pauming ja stud. Evald Peetsen.

Ülikooli valitsus kinnitas drnd. med. E. Treiberi kõrva-, nina-, kurguhaiguste polikliiniku vanemaks assistendiks ja dr. Johannes Perk'i närvikliiniku nooremaks assistendiks, dr. E. Kirschberg'i asemele, kes omal soovil ametist vabastatud.

Ü. S. Raimlast 1929. a. I. semestrist peale lahkunud liikmete avalik seletus.

Kuna Ü. S. Raimla juhatus allakirjutatud lahkumise teistele teistele üliõpilasorganisatsioonidele vastavalt tavalisele akadeemilisele kombele, on seetõttu esijooes Tartu üliõpilaskonnas kui ka laiemas seltskonnas levinud vastukäivaid ja enamasti lahkumise motiivi väärilti valgustavaid kuuldusi. Üheks olulisemaks mainitud kuulduste allikaks on Ü. S. Raimla juhatus poolt möödunud suvevaheajal seltsi liikmetele ja vilislastele saadetud aruanne Raimla 1929. a. I sem. tegevusest, kus sisuliselt mitmeti ebaõigelt hinnatakse nimetatud liikmetel lahkumispõhjusti, mis-sugusel alusel sihilikkudes versioonides on informeeritud ka väljaspool seltsi seisvaid isikuid.

Arvestades kujunenud olukorraga on allakirjutatud sunnitud avalikkuse ees esinema järgneva seletusega.

1) Lahkunute tegevuse kandjaks Raimlas oli püüde võidelda seltsis üha levineva lõbukultuuri ja vaimlise loiduse vastu ning kujundada seltsist valitud intelligentsi koondist, kes väärilisel suudaks kaasa töötada meie omakultuuri loomisel.

Selleks nõudsiime liikmetelt võimalikult põhjalikku isetegevust oma erialal ja selle kõrval meie rahva elu ja looduse isepärasuste kui meie omakultuuri aluste lähemat tundmaõppimist matkamise arendamise kaudu. Ühtlasi nõudsiime liikmetelt teadlikku kaasaalamist akuutsetele ühiskondlikkudele probleemidele.

2) Sellesuunalisel tegelemisel Raimlas tuli kogu aeg ägedalt võidelda ideoloogiaga, mis taotledes peamiselt materiaalist heaolu, vastu astus vaimliste üritustele, mis oma teostamisel nõudsid seltsi kui terviku ühiseid pingutusi.

Semestrite jooksul kristalliseerus eelpoolmainitud põhjustel seltsis kaks koondist, ülalilimestatud vastupidiste ideoloogiatega.

3) Kummagi voolu eluõiguse määramisel seltsis tekkisid kapitaalsed laharvamised, mille nivelleerimise vilisilaskogu juhatus oma hooleks võttis. Omale olukorra selgitanult deklareeris vilisilaskogu juhatus, et mõlema koondise tegelemissuund kokku langeb seltsi algelise orientatsiooniga, kuna rühmituste tekkimise põhjustel on vaid isiklikku laadi.

4) Säärase ebamäärase olukorra hindamise tulemusena selgus allakirjutatud edaspidise töökäitkamise mõtetus kujunenud olukorras, kuna mainitud deklaratsiooniga ka vastaspoole

seisukohad sanktsioneerimist leidsid. Kadus igasugune perspektiiv seltsi kujundamiseks meie poolt ettenähtud suunas.

Jõudnult säärasele otsusele, esitasid 1929. a. I sem. lõpul osa ksv! ksv! nende seas s/s esimees, abiesimees ja vaimline vanamees seltsist lahkumise teadaanded. Kõik need ksv! ksv! loeti seltsist põhjusega lahkunuiks. Allakirjutatud seas on ka ksv! ksv!, kes seltsist lahkunud samadel põhjustel kuid hiljem, osalt ka nende vendetta-aktide tulemusel, mis seltsi poolt tagant järgi toime pandud eel-lahkunute suhtes.

Tartus 20. X 29.

Haberman H.	Ohu, A.
Kents, L.	Orviku, K.
Lukin, P.	Sahkenberg, E.
Meusi, M.	Valsiner, A.
Mühlberg, H.	Vinkel, V.

Hõimustipendiumide asi edeneb.

Teatavasti on Soome Ülikooli juures olnud iga aasta 4—5 stipendiumi Eesti üliõpilaste jaoks seal õppimiseks ning maa, rahva ja kultuuriga tutvumiseks. Eesti poolt polnud selliseid võimalusi kuni tänavu aasta sügiseni. Esimesena määras E! K! L! (Eesti Korporatsioonide Liit) ühekordse stipendiumi Tartu Ülikooli juure 400 krooni suuruses üheks semestriks.

Nüüd korp! Sakala 20-da aastapäeva puhul, kus ka möödunud 20 aastat esimesest Eesti üliõpilasorganisatsiooni kui terviku kü-laskäigust Soome, on korp! Sakala auvilistlane Soome konsul Oskar Rütli annetanud Sakala nimeliseks stipendiumiks Tartu Ülikooli juure Soome üliõpilastele viie aasta jooksul à ühe stipendiumi 4000 Soome marga suuruses. Stipendiumi saajana on ette nähtud Hämäläis-Osakunna liige. Ainukese tingimusena on, et stipendiumi saaja on kohustatud tutvumema Tartus Eesti üliõpilaselu ja -oludega, kuna vabaks on jäetud Eestis viibimise ja stipendiumi kasutamise aeg.

Diploomitud edasiõppijaiks

kinnitas ülikooli valitsus Aleksander Kurvitsi ja Uno Lenderi, esimese administratiivõiguse, teise rahvusvahelise õiguse alal.

Vastutav toimetaja: Juhan Libe. Tegev toimetaja: Karl Mihkla. Liikmed: H. Evert, Ed. Roos. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Ainult

„Kiirus“

I. Tartu kiir-saapaparanduse tööstus

Suurturg 1.

Parandab kiiresti ja hästi igasuguseid jalanõusid.

„MEMPHIS“

Suurturg 3 (Raekoja kõrval)

Härrade ja daamide kostüümide, ülikondade, palitute, mantlite jne.

auru-kiirpressimine ja keemiline puhastus

Plüüsh- ja sametmantlite ülesarutamine.

15 minuti jooksul on Teie ülikond puhastatud ja pressitud. // Üliõpilastele 15% hinnaalandust. Hinnad 1 kroonist alates ülikonna ehk mantli pealt Ootamiseks eriruum.

„Üliõpilastele“

tellimine 1929 a. II semestrile jätkub.

Tellimisi võetakse vastu postiasutistes ja „Üliõpilastele“ toimetuses Üliõpilasmaja III kord.

Ilusaid ja moodsaid

naisterahva kübaraid

Odavad hinnad.

B. GOOR, Kuuini tän. 1

Asutatud 1902. a.

Kõnetraat 5-30.

Tallinna

Kosmeetika Laboratorium

„Flora“

soovitab tuntud headuses oma kosmeetika ja parfümeeria saadusi. Eriliselt **Sadda-Jakko**, Eau de Cologne ja kreem. Lille Faude-Cologne „**Le Printemps**“. Hambapasta „**Perhydrol**“.

Saadaval igalpool.

Kontor:

S. Tatari tän. 21-b, k. 2. Tel. 15-78.

Inglis kaleviäri

S. PALEY

Tallinna osakond:

Viru tän. nr. 23, telef. nr. 15-04.

Kohale jõudnud uus saadefis sügise PALITU-, ÜLIKONNA-, SMOKINGI- ja FRAKIIRIIDEID. Daamide SIIDI ja VILLASED MANTLI-, KLEIDI- ja PESURIIDEID igas mustris ja värvis.

ÜLIÕPILASTELE
HINNAALANDUS!

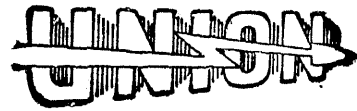
*Parimad pabe-
rossid Eestis*

AINO

20 tk. — 35 snt.

A/S. „ASTORIA“.

**Iga asjatundja üliõpilane
eelistab Eesti tehase**

jalanõusid,

millised on

**moodsad,
vastupidavad,
odavad.**

*

MÜÜGIL kõigis paremates jalanõude
kauplustes üle riigi.

Linnades omad vabriku kauplused.

EESTI KOMMERTS PANK

Peapank: Tallinn, S.-Karja tän. 7

Osakonnad: Tartu, Viljandi, Pärnu, Valga, Petseri, Narva ja Haapsalu.
Telefonid: peapangas 1-57, juhatus 9-89 ja 22-09. Panga keskjaam: 6-13,
9-86, 15-07, 19-03, 19-62 ja 29-61. Telegraafi aadress: «KOMPA».

SISSEMAKSTUD PÕHIKAPITAL KR. 1.400.000.—

Võtab raha hoiule

Annab laenusid vekslite, obligatsioonide
ja mitmesuguste väärtuste kindlustusel

Ostab ja müüb välisraha ja tšekke, Eesti
Hüpoteegipanga pantlehti, Eesti 1927. a.
välislaenu pabereid

**Saadab raha teistesse linnadesse kodu-
ja välismaal**

**Toimetab kõikisugu pangaoperat-
sioone**

Korrespondendid kõigis kodumaa linna-
des, alevites ja tähtsamates välismaa
linnades

Kiire pangatalitus

PANGA JUHATUS.

**Shokolaadi ja
kompveki vabrik**

Romann Gutmann

Tartus.

*

KAUPLUS:

Küüni tänav 4, telef. 5-55

VABRIK:

Vallikraavi t. 8, telef. 5-20

Johs ja Peeter Parikas'te

Fotograafia õpperaamat

kolmas täiendatud trükk on ainuke täielik eestikeelne käsiraamat kutselistele fotograafidele ja edasijõudnud amatööridele. 313 + 87 lhk. peenikest trükki heal kirjutusmaterjalil 134 sisuselgitava pildiga. Hind kr. 3.50.

Johs ja Peeter Parikas'te

FOTO-AMATÖÖR

käepärane juhatus amatööridele. 56 lhk. teksti, 35 pildiga. Hind kr. —.50.

Johs ja Peeter Parikas'te

Väike foto-amatöör

algajatele foto-amatööridele. 37 lhk. teksti, 24 pildiga. Hind kr. —.25.

Foto-kirjastus

J. & P. PARIKAS

Tallinnas, Kuninga tän. nr. 1.

„Estoking“ jalanõud valmistatakse kõige uuemate mudelite järgi.

„Estoking“ jalanõud valmistatakse kõige parematest materjalidest.

„Estoking“ jalanõud on seepärast nägusad ja vastupidavad.

„Estoking“ jalanõud on seejuures võrdlemata odavad.

„Estoking“ jalanõud on igalpool tuntud ja nõutavad.

Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

Tartu osakond Suurturg 10.

A.-S. BASSEIN

Aia tän. 3 Tel. 16-08

ROOMA-VEENE SAUNAD
VOOLAVA VEE BASSEINIGA.

TUNNIPLAAN

26. augustist 1929. a. — 26. maini 1930 a.

NAISTELE:

Päevad	Kellaeg	Hind
Teisipäev	11—3	50 S.
Kesknädal		
Neljapäev	1—10	65 „
Reede	10—3	55 „
Laupäev		

MEESTELE:

Päevad	Kellaeg	Hind
Esmasp.	3—9	70 „
Teisipäev		60 „
Kesknäd.	3—10	60 „
Reede		80 „
Laupäev		70 „

Riieteruum on daamidele kasutada kuni kella 4-ni päeval. Vannid 25 senti. Teisip. ja kesknädalatel kella 11—5 maksavad kuni 8 a. vanad lapsed 30 senti, õpilased — 40 senti.

MOE, PUDU - JA PESUÄRI

VENNAD LEPP

Kõigist hooaja kaupadest rikkalik valik

**Kaup odav. Müügil suurel ja väikesel arvul
Üliõpilastele hinnaalandused**

Kaubahoov 2 Telef. 4-81 Promenadi 2

Saku õlletehas^{A|S.}

Asutatud 1876. a.

*

Põhikapital Kr. 1.500.000.—

Juhatus — Tallinnas.

*

PEALADU Tallinnas, S.-Kloostri 10/12. Telef. 17-48, 32-86.

A.-S.

Trikoo-, pitsi- & sukavabrik

OSKAR KILGAS

Tallinn, Volta tän. 3. Telefon 2-23.

Siidisukki

Floorsukki

Villaseid sukki

Laste sukki

Meester. sokke

Trikoopesu

Valmistab:

Siidipesu

Siidikleidiriidet

Pesupitse

Paelu

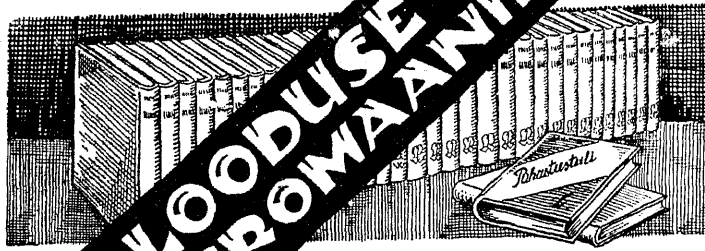
Laste ülikondi

Supelülikondi

Spordiülikondi

Ainukene sellelaadiline suurtootlus Eestis. Kaubad vabriku märgiga varustatult saadaval igal pool üle maa.

Nõudke ainult meie kaupu.

AUGUST KIRSIMÄGI
PUHASTUSTULI

I auhind. Hind broš. 7 kr. 50 s., iluköites 8 kr. 50 s.
„Puhastustule“ suurimaks vooruseks on ta haruldast sorav jutustamisviisi ja kujurikkus. Näib, et kirjanikule atne kui ka imbruskond on õige lähedane... H. V., „Vaba Maa“ nr. 262, 1929.

RUDOLF SİRGE
RAHU! LEIDA! MAAD!

II auhind. I köide, broš. 6 kr., iluköites 7 kr. II köide, broš. 6 kr., iluköites 7 kr.
„Rahu! Leida! Maad!“ on kardetavaks võistlejaks Jakobsoni „Vaeste-patuste alevile“. Sirge on suure hoolega kogunud materjale üksikute alevi keskkonnas sündinud ajalooliste sündmuste kohta. Alb. K., „Päevaleht“ nr. 270, 1929.

RICHARD JANNO
MEISMEES

II auhind. Hind broš. 4 kr. 80 s., iluköites 5 kr. 80 s.
Kõverpeegel, milles R. Janno on sälnud hõlmuküsimust ja sellest huvitatud inimesi, on oma äärmusloendes õieti lelutatud. Romaan köidistab tänapäeva elu varjukülgi kõige õrnumatelt kohtadelt. H. V., „Vaba Maa“ nr. 247, 1929.

EDGAR SAKS
KODUTU

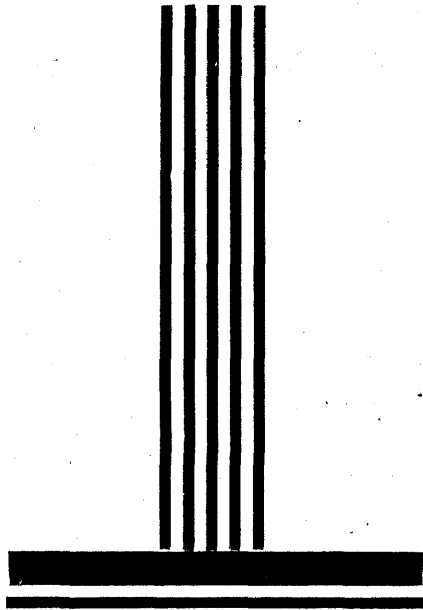
III auhind. Hind broš. 5 kr., iluköites 6 kr.
Vananeva ja endassetõmbunud talufilire elutraagika. Jutustatud tagasihoidlikkude, lihtsate, väga usutatavate abinõudega. Alb. K., „Päevaleht“ nr. 270, 1929.
„Kodutu“ on loetav ja teatud rahuldustundega võid panna raamatu käest. H. V., „Vaba Maa“ nr. 247, 1929.

ERNST KRUSTEN
MINEVIKU JAHIL

III auhind. Hind broš. 5 kr., iluköites 6 kr.
Teos omaaegsetest sahkordamistest Venemaalt kui ka meie oma langeva aristokraatia kkest tulevate antiikvaarsetega. Handeldaja tüüp on kujutatud Balzac'Ilise jõurikkuse ja energiatüllusega. Alb. K., „Päevaleht“ nr. 270, 1929.

Suurim ja täiuslikum ladu igasuguseid

kemikaale ja laboratooriumite tarvis
klaas- ja kummikaupu

A/S. prov. JULIUS LILL

Tartu, Narva tän. 6, telefon 1-66

OSAKONNAD :

Tartu, Riiüli 10, tel. 5-49. Tallinn, V.-Viru 15, tel. 12-88

*

Parimatest vabrikutest

fotokaamerad, suurendus-aparaadid, plaadid,
pakkfilmid, rullfilmid, paberid, post-
kaardid, statiivid, justopnot,
autoknips, paljundus-
raamid jne.

Üliõpilasile maksusoodustused.

Eesti Laenu- ja Hoiu-Ühisus Tartus

Suurturg nr. 14, omas majas

Telefonid 700 ja 177

Postkast 238

Telegr. aadress „ELHÜ“

Esimene Eesti Ühispank

Asutatud 1902. a.

Raha hoiule võtmine ja laenude andmine. Vekslite, veokirjade ja muude dokumentide järele raha sissenõudmine. Välisraha ostmine ja müümine. Čekid Soome, Läti, Rootsi, Inglise, Saksa, Prantsuse, Ameerika ja Helveetsia valuutas. Ühendused kodumaal teiste raha-asutustega.

Kõik pangaooperatsioonid

Uuemate nõuete järele kindel varakamber. Koduseks varakogumiseks ilusad hoiukarbid

AGENTUURID: Kindlustusselts „Eesti“. Esimene Eesti Kindlustuse Selts „Eeks“, Eesti Koguduste Kindlustuse Selts.

Akadeemiline Kooperatiiv

Tartus, Jaani tänav 7. Kõnetraat 63

Teatame, et sellekohaste kokkulepete põhjal on Akadeemilise Kooperatiivi liikmetel õigus liikmekaardi ettenäitamisel allnimetatud ärides ja töökodades saada kokkulepitud hinnaalandusi. Igas kokkuleppevõrku kuuluvas äris on Kooperatiivi poolt välja antud leping-teatis, mis esitatakse soovikorral ja milles on märgitud üksikasjalikud soodustused. Soodustuste nimekirja saab iga liige Akadeemilisest Kooperatiivist tasuta. Sõlmimiselolevaist ja uutest kokkuleppeist teatatakse eraldi.

Riide-, manufaktuur- ja pudukaubad:

M. Jänes, Kanbahov 11—12, tel. 5-91
Vennad Lepp, Kaubahov 2, tel. 4-81,
Promenadi 2

Jalanõud:

Vigastatud Sõjemeeste Ühingu saapakau-
lus, Kүүütri t. 3

Rätsepatööd:

A. Murshak, Uueturu t. 9
E. Usen, Promenadi t. 4

Koloniaalkaubad:

A. Pügi, Rүүütlil t. 3, tel. 6-32
Ed. Muchel, Tähe t. 83, tel. 2-93
Sõjaväe Majanduse Ühisus, Rүүütlil t. 6,
tel. 11-16

Tubakakaubad:

K. Taklaja, Rүүütlil t. 10

Spordiriistad:

„Sport“, Rүүütlil t. 11, tel. 6-02

Juuksetööd:

J. Räss, Suurturg 2
M. Niggol, Suurturg 2

Pesukoda:

Tartu Pesukoda, Uueturu t. 1

Grammofoni ja raadiotarbed:

E. Pүүüüs, Kaubahov 20-21, tel. 12-92

Ehitus- ja majatarbed:

E. Pүүüüs, Kaubahov 20-21, tel. 12-92

Auto nr. 101:

Seisukoht Segerlini vastu, tel. 1234

Apteegi kaubad:

Linnaapteek, Raekojas, tel. 5-58
Lill ja Hakkaja, Narva 6, tel. 1-66

Tartu Naisühingu käsitöökool:

Karlova t. 12, tel. 1-99

Foto: V. Markus, Gildi t. 7, tel. 12-81

Kindlustusasjandus:

Kindlustusselts „Eesti“, Suurturg 8, tel. 1-72

Oma kaupluses: Büroo ja kirjutustarbed, õpiraamatuid, kodu- ja välismaa kirjandust, kirjutusma-
sinaid, tarvitatud raamatute komisjon, Kindlustusselts „Eesti“ peagentuur, trükiteod

VÄRSKE JA LÕBUS MEELEOLU

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult
siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

» SÕSTRA- ja ÕUNAVEINID «

ning maitsvad suupisted:

E. T. K. kilud ja E. T. K. sprotid.

Oma headuse poolest on need kaubad saanud
kõikide üldtunnustuse. / / Nõudke igalt poolt.

★

Pealadu: E. T. K.

TALLINN, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus)

Haruladu Tartus, Maarjamõisa tn. nr. 21.

Hind 50 senti.

ESTI